

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 57

ZIMA 2023

Před sto dvaceti lety se chystali tři lyžníci sjet z Mechovince lesním průsekem na Horní Misečky v západních Krkonoších. Jeden z nich zapíchl jasanové lyže do sněhu a pořídil deskovým fotoaparátem dnes vzácný snímek. Zachycený pán s typickým cvikem a černým knírkem je už navždy český lyžař číslo jedna. Josef Rössler-Ořovský získal v lednu 1887 ze Švédska dva páry lyží a v únoru založil při pražském bruslařském klubu lyžařský kroužek. Ten se později změnil na první Ski-klub působící mimo Skandinávii. Rössler-Ořovský organizoval lyžařské výpravy do Krkonoš i první závody. V našich horách našel spřízněné lidi, kteří se v Jilemnici a ve Vysokém nad Jizerou sdružili v lyžařských spolcích. Z popudu Josefa Rösslera-Ořovského v roce 1903 založili první národní lyžařský svaz na světě. Nástupcem je právě stodvacetiletý Svaz lyžařů České republiky a Rössler-Ořovský má miliony následovníků. O předávání odkazu dalším generacím je toto vydání Veselého výletu.

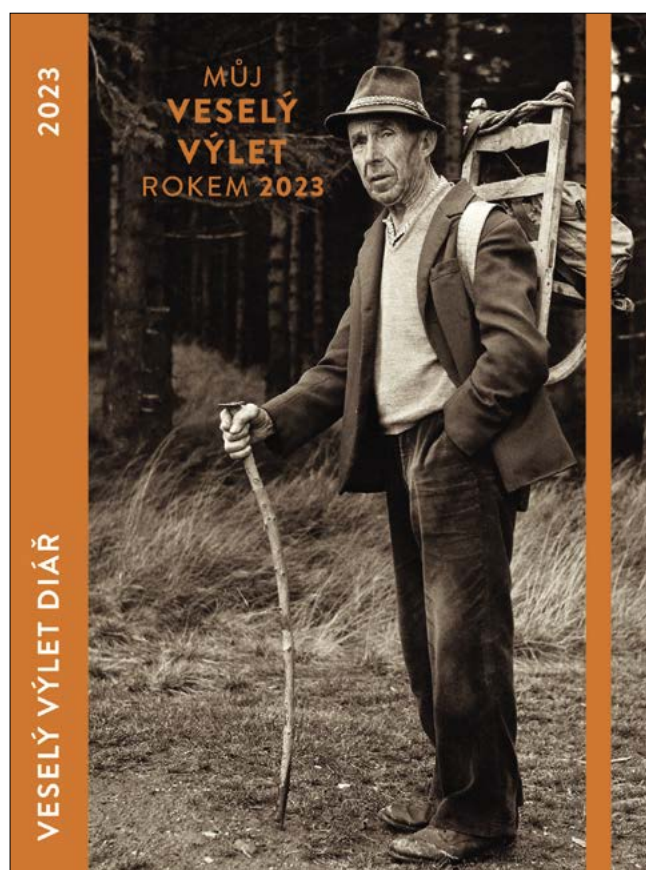
Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 2–3
D	Pec pod Sněžkou	str. 4–7
A	Malá Úpa	str. 8–9
R	Horní Maršov	str. 10–11
M	Žacléř	str. 12–13
A	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
	SkiResort ČERNÁ HORA – PEC	str. 16–17
	Svaz lyžařů ČR	str. 18
	Paměť Krkonoš	str. 19
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 20–21
	Nástupnictví	str. 22–23

Bohdan Holomíček vystavuje v Peci do 12. 1. 2023.

Ondřej Mestek GB 1939.

Friedrich Kneifel na titulu diáře 2023.

Oslavy s fotografiemi Bohdana Holomíčka

Bohdan spolu s Pavlem Štechou a Tomki Němcem otevíral v lednu 2000 novou a dosud jedinou galerii v Peci pod Sněžkou výstavou Václav Havel – symbol svobody. Katalog z výstavy je ve Veselém výletu ještě k mání. Dvacáté výročí založení Veselého výletu jsme v červnu 2012 oslavili výstavou 825 fotografií, tedy největší kolekcí z mnoha Bohdanových výstav. K našim třicátinám jsme připravili společně se zapsaným ústavem Paměť Krkonoš výběr zásadních Bohdanových fotografií vyzařujících jedinečnou atmosféru. Zvětšeniny v metrovém formátu mohou viset na plakátovací ploše, v kostele stejně jako v exkluzivním prostředí. Bohdan není významným fotografem Krkonoš, on je významným fotografem, který žije v Krkonoších. Proto tu jsou vedle několika snímků z kraje pod Sněžkou motivy z různých prostředí a jedna výjimečná z nejdálejšího místa na světě. Výstava fotografií Bohdana Holomíčka má skvělou odezvu a je v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou k vidění do 26. ledna 2023. Po skončení se zvětšeniny představí na dalších akcích neziskové organizace Paměť Krkonoš.

Malíř a fotograf na horách spolu

Ondřej Mestek a Pepa Dvořáček jsou především dva kamarádi z dětství. Spojuje je nejenom společné trávení času na horách v mládí i v současnosti, ale hlavně výtvarná tvorba. Přitom každý pracuje s jiným médiem, ale propojuje je zejména motiv figury, krajiny a hor. Ondřej Mestek je malíř, v letech 2012 až 2018 absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru malby u profesora Jiřího Sopka a poté u Roberta Šalandy. Je pro něho charakteristická situační malba, téma hor a horské turistiky. Často zobrazuje příběhy horalů, motivy samoty a osamělosti v horách, ale také lyžařské areály nebo horské boudy. S Peci pod Sněžkou a se Špindlerovým Mlýnem souvisí obrazy s motivy mistra světa Gustla Berauera a zaniklých skokanských můstků.

Pepa Dvořáček je fotograf, v letech 2013 až 2018 vystudoval fotografii na Institutu tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě. Ve volné tvorbě se zaměřuje především na dokumentární fotografii s přesahem do portrétní a částečně i do inscenované fotografie. V roce 2017 získal první cenu Czech Press Photo v kategorii Každodenní život za sérii Temný Důl.

Jejich první společnou uměleckou konfrontací byla výstava Black Lodge na podzim 2017 v Dixově brusírně v Temném Dole. V galerii v Peci spolu budou vystavovat od ledna do června 2023.

Můj veselý výlet rokem 2023

Již potřetí Veselý výlet vydal diář s příběhy, tentokrát věnovaný osobnostem Krkonoš, které s hrdostí můžeme označit za blízké přátele Veselého výletu. Jsou to například poslední tradiční hospodář Friedrich Kneifel s fotografií na titulu, hrabě Alexander Czernin-Morzin, fotograf Jiří Havel, ředitel Krkonoš Oldřich Lábek, výtvarnice Květa Krhánková, fotograf Bohdan Holomíček či výtvarníci Vendula a Milan Henclovi. V únoru si při vyplnění rodokmenu tří generací prověříte znalosti vlastních kořenů, v dubnu jsou tipy na výlety v kraji pod Sněžkou, šestý měsíc ukrývá střet dvou černých ptáků v antistresové omalovánce a v říjnu najdete

radu, jak se dívat na současné umění. Diář od Lenky je opět nejen praktický, ale i kratochvilný.

Informační centra a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Vypůjčíte si klíče od lesního hrádku Aichelburg i od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známky, české a německé knihy včetně dětských. Pro sběratele máme turistické vizitky, známky, odznaky, nálepky, štítky na hole a jiné drobnosti. Před cestou domů tu koupíte originální dárky a suvenýry, obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, trička připomínající návštěvu Krkonoš. V Temném Dole si můžete objednat kopie dobových fotografií Krkonoš po výběru z našeho velkého archivu. Veselý výlet připravil dárkovou Čokoládu ze Sněžky s výtvarně zpracovanými obaly od několika autorů, které si můžete prohlédnout i na facebooku. Kvalitní česká čokoláda je buď sedmdesátiprocentní, nebo sladká mléčná. Oblíbené jsou krkonošské bylinné, medoviny, čajové směsi a léčivé nápoje. Stejně tak dárková balení piva Trautenberg z Malé Úpy nebo piva Sněžka z Pece. Široký výběr je v několika druzích přírodní značkové kosmetiky. Vedle běžných informací vám pomůžeme s přípravou programu. Informační centra doplňují směnárny. Starší vydání Veselého výletu si můžete přečíst na našich webových stránkách, zbylé tištěné nabízíme v Temném Dole.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je obklopený horskou přírodou i kulturními památkami. Hosté s námi konzultují vybraný program, který jim obohatíme o další náměty. Inspiraci přináší i samotný historický dům plný obrazů, fotografií a dokumentů nejen z Krkonoš. Vkusně vybavené pokoje, připojení k internetu Wi-Fi, sauna, vířivka, velká hala s kuchyňkou v moderní přístavbě i bohaté snídaně jsou samozřejmostí. Do pensionu přijíždějí skupiny přátel, kteří stejně jako velké rodiny využívají prostornou halu. Díky spojovací chodbě mezi oběma domy neomezují hlukem další hosty a nikdo neruší jejich zábavu. Před domem zastavují letní i zimní turistické a lyžařské autobusy. Ubytování hosté celoročně zaparkují i na parkovišti u infocentra v Peci. Ceník a informace o nabídce dalších služeb spojených s Veselým výletem najdete na webových stránkách. Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřena denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

E-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

Václav Luczka – legenda ze Severky

Sedmdesát let byla luční enkláva Severka na úbočí Liščí hory spojená s rodinou Václava Luczky. Na její služby vzpomínaly tisíce hostů jako na ojedinělý zážitek během rekreace v Peci pod Sněžkou. K věhlasu Severky přispěla jedinečnost v době totality se zákazem soukromých služeb. Příběh Václava a Marie i jejich dcer Hanky a Dáši je součástí historie Pece pod Sněžkou druhé poloviny 20. století.

Václav Luczka se narodil před koncem Velké války v Máslojedech u Náchoda. Jméno Luczka měl po dědovi, který přišel z Polska. Vyučený pekař nastoupil v létě 1945 v Peci do boudy se zvláštním jménem U mámy. Zažil tu ještě ráznou ženu, která během války vařila v partizánském oddíle, kde ji oslovovali Mámá. Při toulkách v okolí Pece Václav našel vyrabovanou horskou boudu na Berauerbergu. Luční enklávu založili v 16. století alpské dřevaři tisíc metrů vysoko, navíc orientovanou přímo k severu. Václav věděl, že ještě v květnu tu leží sniž, od hlavního hřebene vanou silné větry a po odchodu starousedlíků tady nikdo trvale nežil. Zato nabízí nejkrásnější výhled na Sněžku a šfavnatou trávu i v době sucha. Rozhodl se založit vlastní podnik, 13. listopadu 1946 převzal národní správu a brzy byl majitelem louky s chalupou, prostorným chlévem a verandou pro hosty. Původní nápis ve štítu Berauerbergbaude přetřel a přemýšlel, jaké jméno do bílého pásu namaluje. Nakonec prý udělal mezi hosty a přáteli anketu, ve které se zrodila Chata Severka. Tehdy nevěděl, že chaty jsou pro Krkonoše cizím výrazem a prozrazují přivandrovalce. Také netušil, že zavedl nové jméno pro celou luční enklávu od té chvíle známou jako Severka.

Život Václava Luczky se pětáctýřicet let odvíjel od nejméně čtyř krav ve chlévě a několika po sobě nastupujících koní. Kosou sekal trávu, sušil seno, hnojl, dojl krávy a výrobky z mléka prodával turistům. Jednou přijela na výpomoc při sušení sena děvčata z Náchodska a Václav pronesl osudovou větu: „Tahle držkatá holka by se mi tady náramně hodila.“ Brzy se s Marií oženil a paní domu s pověstnou vyřídilkou znali všichni ze širokého okolí, přestože do údolí scházela zcela výjimečně. Ona vymyslela pověstný nápoj medvědí mléko. Do horkého čerstvého mléka přidala trochu cukru a velkého panáka rumu. Hlavně v zimě málokdo odešel ze Severky bez zahřívacího medvěda, jak paní Marie svůj výmysl nazývala. Pro zvlášť „prochladlé“ hosty byl určený grizzly s dvojitou dávkou rumu. Václav měl také svůj vynález, kterému říkal Krako-

nošovy kapky. V kořalce louhoval arniku a jiné byliny ze své louky. Ale hlavním tahákem zůstaly vyhlášené borůvkové poháry s čerstvou, ručně připravovanou šlehačkou.

Komunistický puč v únoru 1948 udělal Václavovi a Marii čáru přes rozpočet. Soukromé podnikání bylo nežádoucí, ale nakonec mohli na zastrčeném místě hospodařit a oficiálně prodávat hostům mléčné výrobky jako jediní v kraji pod Sněžkou. Ovšem bez možnosti podnikání rozvíjet. Z velkých horských bud se staly odborářské zotavovny s programem, který připravovali sportovní a kulturní referenti. Z Pražské, Husovy, Žižkovy a Lyžařské boudy vodili odboráře do horské farmy Severka. Několikrát v týdnu Václav nachystal plný kotel šlehačky až pro čtyřicet lidí a podával své borůvkové poháry. K tomu měl desetiminutový proslov s vypointovanými příhodami. Marie mezi hosty zásadně nechodila, v kuchyni připravovala medvědy a grizzlye. Škvírou ve dveřích poslouchala manžela, aby jeho výkon později řádně okomentovala. Zato, když přišel někdo cizí a neohlášený, narazil na Marii ve dveřích verandy. Kdo ji neznal, mohla ho sprška slov vykat. Když svou návštěvu vysvětlil, byla po chvíli jako milius. Problémy na Severce neměli jen kvůli prodeji rumu, ale především pro styk se „závadnými“ hosty. Kulturní referenti vzpomínají, jak je kvůli návštěvám Severky se skupinami hostů vyslýchala policie. Chtěli vědět, koho cizího v boudě viděli a co obsahovala hospodářova řeč. Všichni věděli, že Václav je antikomunista, ale navenek si dával pozor. Obraz doby vystihuje příhoda, kdy k boudě vystoupala skupina odborářů a paní Marie jim oznámila, že šlehačkové poháry nebudou, protože Václava právě policajti odvezli k výslechu do Trutnova. Jeden nejspíš vážený soudruh přímo z boudy zatelefonoval na patřičná místa a hospodáře přivezli zpět, aby mohl ve sklípku v díži metlou přeměnit smetanu na šlehačku a skupinu obsloužit. Při procesech v padesátých letech tu pobývala rodina později popraveného komunisty Rudolfa Slánského. Od studentských let sem jako domů jezdil spisovatel Vladimír Škutina, který poprvé skončil ve vězení za urážku hlavy státu. Veřejně prohlásil, že komunistický prezident Novotný je gauner a vůl. Jednou ho zatklí přímo na Severce. Protože je bouda daleko od Pece, úkon zadržení osoby provedl místní příslušník Veřejné bezpečnosti Jirka Kodet, sám občasný návštěvník Severky. Později byl posledním předsedou národního výboru a Václavovi se za epizodu ze sedmdesátých let omlouval. Škutina zažil na

Marie a Václav Luczkovi.

Hana a Dáša na Zahrádkách, 1961.

Severce ještě oslavu šedesátých narozenin hospodáře v září 1978. Už tehdy s Václavem řešili problém nástupnictví. Brzy potom spisovatel emigroval do Švýcarska a v dubnu 1979 vydal útlu knížku Chata Polárka jde do důchodu. Věrně zachytil život v horské boudě se všemi jmény, jen na přání Václava nepoužil název Severka.

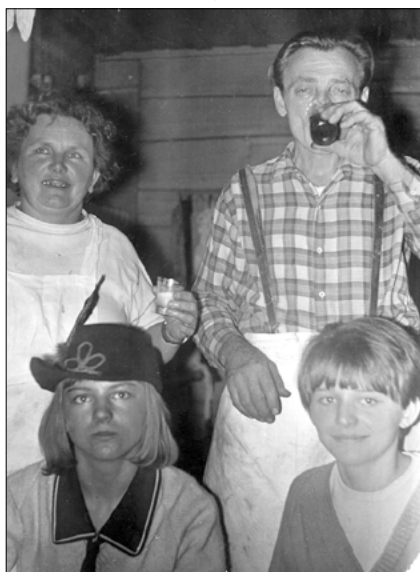
V roce 1974 tady režisér Ludvík Ráža natáčel dětský seriál My z konce světa. Na nejzazší chalupě je od té doby ve štítu velký nápis Na konci světa. Tak se mohla jmenovat i celá enkláva, protože je to opravdu zapadlý kout Krkonoš. Snad proto sem jezdili mnozí zajímaví lidé, které pronásledoval nebo alespoň neměl rád totalitní režim. Například manželé lékař Radim a advokátka Dagmar Burešovi radili Marii, jak na neduhy, a Václavovi s jeho úředními lapáliemi. Paní Dagmar se znelíbila především zastupováním maminky Jana Palacha, po revoluci s noblesou vykonávala úřad ministryně spravedlnosti. Přátele měli Luczkovi od počátku působení na Severce v sousední chalupě Větrník. Nadšení sportovci a později odborníci ve svých oborech sem jezdili již před válkou a část domu odkoupili. V roce 1945 znovu. Tvořili komunitu s pevným přátelstvím prověřeným v odboji proti nacistům. Václav se rád viděl s lékařem Wotavou, inženýrem Urbánkem, architektem Gvozdaňovičem nebo s bratry Rackem a Felixem. Zvláštní úctu měl Eda Grégr ze známé vlastenecké rodiny spojené s Národními listy, jehož oba bratři byli popraveni nacisty. Prý svou statečností zachránili řadu lidí, včetně nepsaného vůdce Větrníku Mirdy Urbánka. Felix se ve skutečnosti jmenoval Jan Brzák. V rychlostní kanoistice získal v Berlíně roku 1936 a po válce v Londýně 1948 zlaté olympijské medaile, v Helsinkách 1952 ještě stříbrnou. Na Severku chodili i místní, mezi časté hosty patřili lékař zvaný Johnny, lesníci, členové Horské služby, cestáři a strážci národního parku, vlekáři, učitelé a další, které nacházíme zachycené na fotografiích z padesátých až devadesátých let. U všech měl rozvázný Václav Luczka vždy v pekařské zástěře a s cyklistickou čepičkou na hlavě respekt. Věděl, že za oblíbenou službou se skrývá těžká práce při hospodaření.

Dcery Hanka a Dáša byly výborné lyžařky. Lesem sjely mnohokrát dolů do Pece a dobře závodily na republikové úrovni, především mladší Dáša. Patřily do první poválečné generace skvělých sjezdářů z oddílu Slovan Pec spolu s reprezentanty Alenou Glášrovou, Milkou Kubínovou později Brožovou a nejlepším Mílou Sochořem, který se prosadil na

stupně vítězů ve světovém poháru. Rodiče Hanku a Dášu podporovali především zajištěním tehdy nedostatkového a nákladného závodního vybavení. Obě měly dnes bychom řekli vysportovaná těla, ale to není přesné. Postavy jim neformoval sport, jen těžký život na horské boudě. Ze školy nebo od autobusu denně stoupaly domů tři kilometry do prudkého kopce. Celé léto pracovaly při sklizni sena, strání nosily loktuše sena do chalupy. Když bylo sklizeno, vycházely do svahů Liščí hory, aby zásobily Severku borůvkami pro hlavní obchodní artikl. Hanka tahala s koněm dříví z lesa. S Dášou jsem před pár lety probíral rodinný archiv a zastavil se nad její fotografií asi ze šestnácti let. Byla krásná, Vladimír Škutina ve své knize píše o velice hezké Dáše. Na otázku, že se kolem Severky museli rojit místní kluci, potvrdila pravý opak. Obloukem se boudě vyhýbali, protože by hned dostali nějakou práci. Hanka se provdala do Prahy a Dáša do Německa. Nedaleko GA-PA vedla Alphonse hotel Ettal. Hodila se do služeb, jen škoda, že to nebylo na Severce. Václav vydržel hospodařit do roku 1990. Krávy měly opakovaně problém zabřeznout, hospodář tvrdil, že od havárie v Černobylu. A tehdy na podzim v boudě Severka zemřela Marie. S ní odešla tradice šlehačkových pohárů a medvědího mléka. Na farmu se vrátila dcera Hanka, aby zkusila chov jezdeckých koní. To už bylo bez turistů, na pobyt do Severky přijížděli jen stálí hosté. Ovšem oslavy Silvestra s mnoha přáteli probíhaly s muzikou jako za starých časů. Václav zemřel v boudě krátce po poslední oslavě 5. ledna 1995. Působivá je fotografie, kdy kluci z Horské služby odvázejí na saních za sněhým skútem do deky zabalenou postavu. Chybí jen popis – konec legendy. Hance se nepodařilo v nové době navázat na tradici Severky, v zimě 2009 u boudy tragicky zemřela. Její syn Ota se po dohodě s Dášou rozhodl Severku i s loukami v roce 2017 prodat, jak o tom už dávno uvažoval unavený hospodář Václav Luczka. Ten si ovšem nedovedl představit život v údolí bez nejhezčího výhledu v Krkonoších. Severka neosiřela úplně. Petr Mlejnek s rodinou tady postupně koupil a opravil čtyři chalupy. Do Větrníku, Na konec světa a do Severky opět jezdí hosté, kteří umí ocenit kouzlo jedinečného místa. Možná jednou na verandě samotné Severky opět usednou turisté nad pohoštěním a vyslechnou desetiminutový vyprávění příběh o zdejší kraji.

Fond Pec Luczkovi Severka s fotografiemi a dokumenty je připravený k editaci do webové databáze Archa Krkonoš.

Vánoce, 1964.

Dáša před startem sjezdu, 1966.

Václav chystá borůvkové poháry, 1978.

Pec – horské město skialpinismu

V Krkonoších je skialpinismus návratem k tradicím, návratem do počátků lyžování v našich horách. Průkopníci podnikali na jasných lyžích s dlouhými špicemi túry na hřebeny a po otevřených pláních i úzkých cestách odvážně sjížděli do údolí. Skialpinismus je podobný, jen s dokonalejší výbavou. S nalepenými „tuleními“ pásy vystoupáme často prudkým terénem na kopec, svlékneme pásy a sjedeme co nejhezčí trasou dolů. Ideálně po kolena v prachovém sněhu, ale výbava nám dovoluje zvládnout i ledový povrch. Kdo si vybral z lyžování právě skialpy, nejspíš už poznal terény v okolí Pece pod Sněžkou. Patří k nejlepším v republice. V době uzávěry způsobené pandemií nejezdily lyžařské vleky a běžecské tratě zůstaly neupravené. Přesto byly hory plné nadšených lyžařů. Nikdy jsme nepotkali na túrách tolik místních jako v době tvrdého lockdownu.

V kraji pod Sněžkou od ledna do poloviny dubna stihneme kolem pětaticeti většinou krátkých, méně středních a několik celodenních túr. Oblíbený mezi místními je hodinový výstup na Liščí horu se sjezdem přes sjezdovku Zahrádky nebo Braunberg. Při nedostatku sněhu v nižších polohách jsou uměle vysněžené sjezdovky naší záchranou. I to je přínos dobře fungujícího lyžařského střediska. Za to se snažíme sjet dolů ještě před zahájením úpravy trati na příští den. Dvouhodinový výstup vedeme z Velké Úpy po okraji sjezdovky Portášky, přes Růžohorky na Sněžku. Většinou se vrátíme stejnou trasou zpět, ale můžeme pokračovat ke Slezskému domu, Luční boudě a sjet Modrým dolem do Pece. Výstup a sjezd Modrým dolem si necháváme hlavně na březen a duben, kdy už jinde nebývá dost sněhu. Delší je skialpová túra se sjezdem do Bílého Labe. Ostřejší výstup na Sněžku vede pod lanovkou na Růžovou horu. Dolů tudy sjíždíme jen při dobrých sněhových podmínkách, pak je to prudká paráda. Jeden z našich výstupů na hřebeny vede malebnou skialpovou trasou přes Severku a Liščí jámu k oblíbenému Bufetu Na rozcestí. Výhodou Krkonoš jsou horské boudy s vyhrátými restauracemi. Skialpové túry z Pece procházejí kolem dvou hostinců na Růžohorkách, jiné nabízejí služby Lesní a Lyžařské boudy, Výrovky a zajisté královny všech bud Luční. Letos oslaví čtyři sta let od založení. Ano, už nejméně od roku 1623

nepřetržitě vítá hosty na jednom z nejdlehlších míst v našich malých horách. Při celodenním přechodu Krkonoš z polské strany se zastavujeme v Boudě u Malého Rybníku, které Poláci říkají Samotnia, v Hamplově boudě polsky zvané Strzecha Akademicka nebo ve Slezském domě pod Sněžkou.

Noc tulených pásů

V Peci se opakovaně koná celorepublikově významný svátek skialpinismu. Před dvaceti lety se lidi kolem místního skialpinisty a dobrovolného záchranáře Horské služby Jirky Pleskače rozhodli udělat první noční skialpinistický závod v České republice. Řada ročníků začínala a končila na náměstí v Janských Lázních, než se populární akce přestěhovala za lepšími podmínkami do Pece pod Sněžkou. Soutěž nazvaná Noc tulených pásů začíná působivým průvodem až pěti stovek účastníků ulicemi města od cíle u Javoru na ostrý start u přehrady v Bukovém údolí. Nepřetržitý proud lyžařů v helmách s čelní lampou a lyžemi upnutými na ruksaku je demonstrací oblíbenosti mladého sportu. Dvojice mužů, žen a smíšených párů startují ve vlnách. Prudký výstup pod kabinkovou lanovkou na Růžovou horu závodní pole roztáhne na celou délku průseku. Stovky světýlek vyznačují klikatící se trasu. Od stanice lanovky na Růžové hoře s nejvyšším místem 1 325 metrů nad mořem se sjíždí přes Růžohorky na Hoferovy boudy a po sjezdovce do Velké Úpy. Tady se zouvají lyže a opět lepí pásy pro výstup Javořím dolem až na vrchol sjezdovky Javor. Pásy jdou dolů, ale jen na chvíli, protože u boudy Bílá labuť se odbočuje na Vysoký Svah, tedy opět do kopce. Závěrečný sjezd od Husovy boudy je bezpečný, protože vede po upravené sjezdovce. To platí pro všechny noční sjezdy, kdy využíváme upravené cesty a freeride necháváme na denní světlo. Při loňském ročníku byli první v cíli u dolní sjezdovky Javor Radoslav Groh ve dvojici s Janem Hepnarem v neuvěřitelném čase 1:02:21. Zkuste si projít a projet trasu a nestydte se počítat s několika hodinami. Při závodě byl mezi první a poslední dvojicí rozdíl dvě hodiny. I tak ti poslední předvedli dobrý výkon. A to se asi nezastavili v hostinci na Růžohorkách.

Jestli si netroufnete na trasu závodu, podívejte se alespoň na pěkné video od Tomáše Bystřického umístěné i na webové

**Nekonečný proud skialpinistů
v Peci na Hlavní ulici.**

**Na startu smíšených dvojic
je vpravo i mistryně republiky Lucie Luštincová.**

stránce Noc tulených pásů. Zachycuje sdílení emocí na trati i po dokončení. Projevy štěstí u smíšených dvojic jsou očekávané, za city v cíli se nestydí ani starší borci. Spot zároveň ukazuje hezká místa v okolí Pece. Po skončení videa z loňska se nabízí i nahrávka z ročníku 2019. O dva ročníky skialpinisty připravila covidová pandemie.

Letošní Noc tulených pásů 21. ledna 2023 je i lyžařským festivalem. Hosté se skialpovými lyžemi, kteří nebudou závodit, se mohou vydat na noční výlet okolím Pece s milovníky skialpu horským vůdcem Branislavem Adamcem, mistrem světa v biatlonu Ondřejem Moravcem a hercem Jiřím Langmajerem. I nesoutěžící absolvují průvod městem a na svoji snadnější etapu se vydají hned po startu závodních kategorií. Všichni se nakonec pobaví v klubu KlonDike při vyhlášení vítězů, tombole a muzice kapely S-Band. Věříme v dobré sněhové podmínky, proto zbývá jediná otázka. Vyhraje zase Radar?

www.noctulenichpasu.cz

O parkovacím domě

Město Pec pod Sněžkou se postaralo, abyste měli kde odstavit své auto. Místní komunita čítající jen 615 stálých obyvatel bez příspěví Evropy, státu či kraje postavila před vjezdem do centra parkovací dům pro více než čtyři stovky automobilů. Zároveň vzniklo místo pro příjemnější přestup či jen přeložení zavazadel do vozidel směřujících k horským pensionům a boudám. Stejně tak si školní skupiny pod střechou vyndají z autobusu zavazadla a v teple počkají na svého boudaře. Město do šestipodlažního dopravního terminálu investovalo 187 milionů korun, tedy přes 300 tisíc za každého občana. Je první svého druhu v horských střediscích ČR. V zimě tu bezpečně zaparkují i auta se střešním boxem. Hosty, kteří si stěžují na placení parkovného, upozorňujeme na skutečnost, že parkování v horském městě Pec pod Sněžkou je levnější, než jaké platíme třeba při návštěvě Prahy. Přitom pro menší sídla nespravedlivé přerozdělování daní výrazně zvýhodňuje velká města, to hlavní zvláště. Daňové znevýhodnění Pece pod Sněžkou, které musí vytvořit podmínky až pro deset tisíc hostů, se projevuje i ve výši parkovného. Nově koncipovaná oblastní karta hosta, kterou požadujete od svého ubytovatele v území města, vám přináší slevu na lanovce na Sněžku. V parkovacím domě ji uplatníte až v průběhu roku po zakoupení nových platebních terminálů. V zimní lyžařské sezóně je parkovací dům určený především pro ubytované hosty, aby své vozidlo nemuseli při odjezdu vyhrabávat ze sněhu na otevřeném parkovišti. Zároveň je plynulejší odjezd a příjezd nových hostů. Výrazně se omezilo sobotní přetížení hlavních ulic v Peci kvůli střídání turnusů. Jednodenní hosté snadněji zaparkují na parkovišti Zelený Potok, které mohou městské služby přes noc vyčistit od sněhu. Letní režim je opačný, od května do října je parkovací dům určený především pro denní hosty včetně vás, kteří směřujete k lanovce na Sněžku. Ubytování hosté v létě zaparkují na otevřených parkovištích. U dopravního terminálu zastavuje hromadná doprava včetně skibusů, mají tu stanoviště taxíky. Jsou tu i stojany pro uzamčení kola. Parkování v terminálu je při vícedenním pobytu levnější než na otevřených parkovištích přímo ve městě. Zvýhodněné je také stání ve Velké Úpě na parkovišti P6 Za řekou.

www.pecpodsnezkou.cz

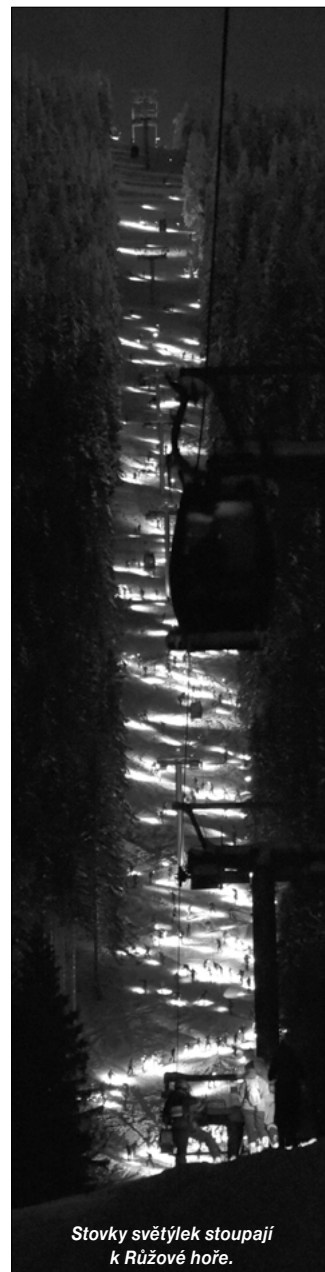
*Opět vítězí Radek Groh,
tentokrát ve dvojici s Janem Hepnarem.*

*Sdílená radost v cíli
s medailí na krku.*

*Stovky světýlek stoupají
k Růžové hoře.*

Nástupnictví v rodu Ruse

Po staletí se chalupy s loukami v horské obci Malá Úpa dědily z generace na generaci. V izolovaném místě uprostřed lesů se do 19. století dívky vdávaly a muži ženili především se sousedy. Zapsaný ústav Paměť Krkonoš podrobně zpracoval několik rodových linií i z Malé Úpy. Přestože je to zatím jen část z desítek rodů, ve veřejné webové databázi Archa Krkonoš již pospojované vazby osvětlují život starousedlíků. Historik neziskové organizace Paměť Krkonoš Jan Ivanov například propojil 620 osob v devíti generacích z maloúpského rodu Ruse. V databázi je popis každé osoby, všechny jsou zahrnuty do zveřejněného rodokmenu. Pro naše téma nástupnictví je zajímavé sledovat, kdo z další generace přebíral usedlost. Jednou z hlavních chalup rodu Ruse v Horní Malé Úpě byla dnešní bouda U Floriána čp. 61 v osadě Smrči. Číslování domů vzniklo až roku 1771, proto sem můžeme s určitostí přiřadit jako prvního Ernsta Ruseho narozeného v červnu 1727. S první manželkou Elisabeth měl patnáct a s druhou Katharinou dalších patnáct dětí. Z celkem třiceti přežilo jedenáct, proto hospodářství mohl převzít až třináctý v pořadí nejstarší žijící syn Josef Ruse *1766. Ten měl s manželkou Johannou jedenáct dětí, z nichž šest zemřelo. Josef se dožil tehdy úctyhodného věku jednaosmdesáti let, proto jeho nejstarší dospělý syn Anton Ruse *1798 nečekal na převzetí dědictví. Nejspíš roku 1828 získal část otcovy louky a postavil novou chalupu čp. 187, dnes čp. 60. Původní chalupu potom získal mladší syn Josef Ruse *1801, ale protože neměl dědice, v domě U Floriána pokračoval jeho synovec Johann Ruse *1832. Pro nás je zajímavější linie z odděleného hospodářství čp. 60. Anton *1798 tady měl s první ženou Julianou jedenáct dětí, ale dospělosti se dožili jen dva synové. Hospodářství převzal mladší Josef Ruse *1841, po něm chalupu čp. 60 zdědil jeho jediný přeživší syn Johann *1868. Ten měl s manželkou Bertou už jen dvě děti a o převzetí hospodářství další generací se nám zachoval zajima-

vý dokument. Johann zemřel v šedesáti letech roku 1928 a zanechal závěť zaknihovanou u Okresního soudu v Maršově. Podle ní jeho jediný syn Rudolf Ruse *1904 musel do tří měsíců vyplatit sestře Martě odstupné sedm a matce Bertě deset tisíc korun. Navíc Berta měla na dožití k dispozici komoru na jižní straně chalupy. To ještě Rudolf netušil, že matku bude brzy potřebovat pro výchovu dětí a chod hospodářství. S první manželkou Marií měl syny Rudolfa *1932 a Ericha *1933. Po druhém porodu Marie zemřela a než se Rudolf v červnu 1938 znovu oženil, bez pomoci matky by život hospodáře, dřevaře a horníka v Kowarech sám nezvládl. Jako vybraný dřevař specialista se v roce 1946 Rudolf i s rodinou vyhnul odsunu. Po získání československého občanství v říjnu 1950 mohl svou konfiskovanou chalupu vykoupit od státu zpět. Se syny Rudolfem a Erichem potom pracovali v maloúpské dřevařské partě, v zimě svázeli dřevo na saních rohačkách. Posledním majitelem chalupy čp. 60 a zároveň posledním z rodu Ruse v Malé Úpě byl Erich. V roce 1964 dům s loukou prodal a odstěhoval se do Svobody nad Úpou, kde je dnes jeho syn Helmut Ruse *1964 místostarostou města. Chalupu čp. 60 současní majitelé vzorně opravili, jak je vidět na fotografiích v databázi Archa Krkonoš. Podobné příběhy nástupnictví můžeme vyčíst i z jiných zpracovaných rodů z kraje pod Sněžkou.

Další generace z Rennerových bud

Jaroslava a Pavel Olivovi přišli do Malé Úpy v roce 1968 a dvaadvacet let vedli podnikovou boudu. Brzy po revoluci koupili a opravili boudu Rennerovku a po čase postavili větší novou Rennerovku nedaleko kostela. V obou pensíoněch poskytovali jednu z nejlepších služeb v Krkonoších (též VV 7-33 / 1995-2010), dnes vedou menší původní Rennerovku. Dcery Ivana a Linda byly v Malé Úpě od narození a dobře poznaly, co obnáší život boudařů. Zatímco měly jiné děti volno, ony pomáhaly při střídání hostů, povlékání postelí byl hlavní sobotní program. Starší Iva v sedmácti letech Malou Úpu nesnášela. Odešla studovat pedagogiku, aby poté zjistila, že nechce být paní učitelkou ani žít ve městě. Najednou se jí po horách stýskalo. Vrátila se domů a z města si přivedla manžela Pavla Plívu. Ten opustil profesi geodeta, stal se boudařem a brzy zapadl do zdejší nepočetné komunity horalů. Čtyři roky Plívovi pracovali s rodiči na pensíoněch. Dnes říkají, pro získání zkušenosti by dva roky stačily. Chtěli se postavit na vlastní nohy. Před šestnácti lety otevřeli a stále provozují občerstvení U dědka a báby v lyžařském areálu U kostela. Hned vedle Iva vede pension Apalucha. Před dvěma lety dokončili na stejném místě moderní rodinný dům, takže Iva po mnoha letech večer není v jednom domě s hosty. Rodině to prospělo, děti jsou nadšené. Olivovi jim nabízeli, ať převezmou Rennerovku, ale Plívovi chtěli jít vlastní cestou. Zůstávají rodičům vděční, že jim předali umění věnovat se hostům, ale jsou jinou generací boudařů. Syny Jana a Jakuba od mala vodili po horách. Do deseti let kluci protestovali, pak je hory chytly a vyrůstají z nich patrioti Malé Úpy. Oba závodně lyžují v lyžařském oddíle Slovan Pec. Jezdí na soustředění do Alp a vidí, jak to tam chodí. Starší Jan už sám vyráží večer s čelní lampou na skialpy a poznává, že život

*Poslední z dřevařského rodu Ruse v Malé Úpě,
uprostřed otec Rudolf a synové Erich a Rudolf, kolem roku 1959.*

na horách přináší vedle tvrdé práce i nenahraditelné kvality. Je předčasné říkat, že budou další a nejspíš i jinou generaci horalů. Ovšem, mají na co navazovat.

Na lyžích Malou Úpou

Mezi **lyžařskými areály** na Pomezních Boudách a U kostela už nejedou skibusy. Tedy když je dost sněhu. Stavbou tří nových lyžařských vleků a propojovacích cest se lyžaři dostanou z jednoho do druhého areálu na lyžích. S minimálním záborem lesa se podařilo naplnit letité úsilí o propojení obou areálů. Vleky Rennerovka, Kolbenka a Trautenberg navýšily i délku sjezdových tratí v Malé Úpě. Skibusy jezdí nadále mezi Spáleným Mlýnem a Pomezními Boudami, do areálu U kostela zajišťují, jen když propojovací vleky nejsou v provozu.

V Malé Úpě je několik klasických **skialpových okruhů**. Mezi nejněsnější patří ten ve Lvím dole. Ze Spáleného Mlýna vede nejprve po běžecké trati, odbočuje na označený Biskupský chodník s nejvyšším bodem na Velkém Polomu s hezkým výhledem na Sněžku. Dolů se parádně sjezdí po loukách Šimových chalup, poslední část k cestě Lvím dolem už tak hezká není. Dlouhý okruh vede ze Spáleného Mlýna po Pěnkavčí cestě na Hoferovy boudy a přes Růžohorky na Sněžku. K Jelence se sjezdí po Traversu nebo při dobrých sněhových podmínkách přes zajímavější Obří hřeben a Svorovou horu. Krátké túry vedou na Pomezní hřeben nebo po sjezdovce Pomezky na Lesní hřeben. Na Pomezních Boudách třikrát denně zastavuje malý polský bus do Horního Karpacze. Ten dopolední umožňuje nejlépe při pěkném počasí a delších dnech koncem zimy skvělou túru od kostela Wang k Malému Rybníku, na hraniční cestu, kolem Slezského domu na Sněžku a přes Jelenku zpět na Pomezní Boudy.

Pro běžkaře jsou v Malé Úpě tři hezké trasy s upravenou stopou, které stojí za to poznat. První začíná ve Spáleném Mlý-

ně a pozvolna stoupá Lvím dolem až pod Sněžku. Za Vasovou loukou stoupá k Velkému Polomu, potom vede téměř po vrs-
tevníci hezkými partiemi přes horní část Šimových chalup, nad osadou Niklův Vrch až k Žacléřským boudám. Trasa je dlouhá v jednom směru jedenáct kilometrů. Nenáročný je tříkilometrový okruh okolo Kraví hory s hezkými výhledy a minimálním převýšením. Začíná za maloúpským kostelem a je stejně jako jiné trasy opatřený úvodní cedulkou s parametry. Z Krkonošské magistrály, která vede z Malé Úpy až do Harrachova, odbočuje u Cestníku okruh okolo Dlouhého hřebene. Z jeho západní strany jsou také hezké výhledy na hlavní hřeben Krkonoš. Trati se udržují pravidelně, když chumelí nebo fouká silný vítr stopa rychle zapadne, proto se s úpravou čeká až bouře skončí. Bere se ohled i na víkendové dny. Malá Úpa stejně jako další krkonošské obce ze svého omezeného rozpočtu financuje značení a úpravu běžeckých tratí speciálně upravenou rolbou. V zahraničí se často za použití běžecké tratě platí. V Malé Úpě běžkaře žádají o dobrovolný příspěvek formou veřejné sbírky. Vaši dobrou vůli za odstupňovaný dar sto až pět tisíc korun potvrzuje samolepka nebo s hrdostí nošená placka. Příspěvek můžete poslat na účet veřejné sbírky uvedený na webu nebo se zastavit v informačním centru na Pomezních Boudách.

Galerie Celnice hostí do konce února 2023 výstavu krajinářských fotografií trutnovského fotografa Jiřího Flídra. Ústředním motivem výstavy jsou snímky z okolí unikátního ledovcového jezera Malý Rybník na polské straně Krkonoš.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9 do 16.30 hodin, mimo sezónu od 10 do 15. Dobře se tu domluvíte německy i polsky. Transparentní účet záchrany moloúpského kostela je u České spořitelny 4691943339/0800 (IBAN CZ67 0800 0000 0046 9194 3339).

www.malaupa.cz

Boudaři z Rennerových bud
Pavel, Jan, Iva a Jakub Plívovi.

Jeho sochy jsou spolu s Ježíšem Kristem na kříži nejčastějšími kamenosochařskými díly v české kulturní krajině. Světec je známý ve Slezsku, v Bavorsku, sochy a obrazy vidíme v kostelech dalších míst bývalé rakouské monarchie. Přitom se o to Jan Nepomucký, ve své době zvaný Jan z Pomuka, sám nezasadil. Sloužil oddaně ve funkci generálního vikáře pražskému arcibiskupovi a shodou okolností jej z popudu krále Václava IV. při mučivém výsledku v březnu 1393 zavraždili. Poté jeho bezvládné tělo pochopové svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Po čase vyplavalo a rybáři ho vytáhli na břeh, aby po letech skončilo ve stříbrném sarkofágu v katedrále svatého Víta na Pražském hradě. V právu a náboženství univerzitně vzdělaný Jan se připlétl do mocenského sporu mezi panovníkem a církví, to ho stálo život. Později se lidem zalíbila legenda, že jako zpovědník královny Žofie znal její tajemství, které chtěl znát i král Václav, ale Jan nic neprozradil ani při mučení. Historici toto spojení vyvracejí, ale ve své době posloužilo k vytvoření kultu Jana Nepomuckého. Neblahý osud potkal ve středověku více hodnostářů, ovšem příběh umučeného kněze se o tři století později hodil katolické církvi při rekatolizaci po třicetileté válce. Dnes bychom řekli, že medializace případu udělala v 17. století z Jana hvězdu mezi svatými, i proto jej máme spojeného s obdobím baroka. První Janovy sochy financovala církev. Na lukrativních zakázkách pracovali největší mistři té doby, a tak vznikla nejkvalitnější vypodobnění. Můžeme zobecnit, že u mladších soch Jana Nepomuckého klesá až na výjimky jejich umělecká hodnota. To je patrné i v krkonošských sídlech, kde v každém najdeme nějaké připomenutí středověkého světce.

Tři maršovská setkání s Johánkem z Pomuka

Stačí dvouhodinová vycházka, abyste poznali tři důležité události obce Horní Maršov zastoupené třemi sochařskými díly. Nejmladší kamenný Jan Nepomucký z Maršova má zajímavý příběh a připomíná zlomový okamžik v dějinách horské obce. Často světcovy sochy stojí přímo na mostě nebo hned vedle, což vyplývá z jeho příběhu. Například na reliéf svržení Jana do vody pod bronzovou sochou na Karlově mostě od Johanna Brokoffa si pro štěstí sáhly už miliony

lidí. Je to nejohmatnější místo v Praze. V Maršově stála pískovcová socha u mostu přes řeku Úpu na dnešním Bertholdově náměstí. Zatím nemáme její fotografii, tak ani nevíme, jak vypadala a kde přesně ji v roce 1880 umístili. Velká povodeň v červenci 1897 zničila hlavní část Temného Dolu a Maršova. Strhla také ocelový most a kamenného Jana Nepomuckého. Až v Mladých Bukách našli odlomenou hlavu a vrátili ji do Maršova. Při stavbě říční regulace kolem nového nýtovaného mostu vytvořili v létě 1902 kamennou niku s vloženým stylizovaným tělem, na kterém je posazená otlučená Janova hlava. Zvláštní skulptura je dobře vidět z Modrého mostu i z venkovní zahrádky oblíbeného hostince Kneifel.

Za dalšími skvostnými díly s motivem Jana z Pomuka se vypravte do historického areálu okolo starého kostela. Možná jste toto magické místo při průjezdu Maršovem přehlédli. Záchytným bodem je vyhlášená restaurace Na Kopečku s dlouhou parkovací plochou na druhé straně silnice. Návrší věvodí obrovská lípa, o které už padesát let říkáme, že je čtyřsetletá. Vedle stojí významné sochařské dílo Jana Nepomuckého z doby, kdy ještě nebyl svatořečený. Podstavec zdobí motiv archy Noemovy s letící holubicí s ratolestí v zobáku. V latinském nápisu je velkými písmeny zakódovaný letopočet 1717. Jana Nepomuckého blahořečil papež Inocenc XIII. 31. května 1721, tedy až čtyři roky po vzniku nejceněnější maršovské sochy.

V roce 1622 z Maršova vyhnali do ciziny dvě desítky místních rodin evangelíků i s pastorem. Ani neznáme jejich jména. Teprve po sto letech církev u fary vztýčila sochu symbolizující vítězství katolíků nad protestanty v říši ovládané Habsburky. Je i s balustrádou stejně jako ostatní Nepomukové v Maršově kulturní památkou. Tato potřebuje restaurovat, nejlépe velmi brzy. Uražené prsty pravé ruky jsou méně důležité než třeba zkorodované kovové prvky trhající kámen nebo popraskané kužele v balustrádě. Svatý Jan Nepomucký se z návrší dívá na Maršov už tři století, proto se zdá, že vydrží věky. Opak může být pravdou.

Třetí Johannes Nepomuk, jak zní jméno v němčině, je nejspíš ještě starší a připomíná vedle historických souvislostí i velké úsilí místních z nedávné doby. Najdete jej ve stejném areálu, ale mu-

Jan Nepomucký v Maršově u mostu, u fary a ve starém kostele.

síte si v informačním centru DOTEK v někdejší farnosti vypůjčit klíče od starého kostela. Při záchraně nejvýznamnější památky v Horním Maršově restaurátoři našli doklad o stavební úpravě kostela v roce 1690. Tehdy zvýšili renesanční věž o jedno podlaží a opatřili ji barokní dřevěnou bání. Ta shořela po zásahu blesku v létě 1868 spolu s celým původním renesančním krovem i lunetami nad lodí. Od té doby věž kryje jen jehlanová střecha. Stavební úpravy na konci 17. století završily přeměnu evangelického kostela na katolický. S přestavbou 1690 možná souvisí pořízení barokního oltáře s ústřední sochou Nanebevzetí Panny Marie. Bohorodičku doprovází osm svatých, které rozeznáme podle atributů. V horní části stojí čtyři patroni české země, tedy svatý Václav s orlicí na praporu, Vít s kohoutem a palmovou ratolestí, Vojtěch s berlou a veslem. Nejmladší z nich je vpravo Jan Nepomucký s křížem, palmovou ratolestí a pěti hvězdami ve svatozáří. Všichni jsou vyšňořeni v krásných hábitech. V kontrastu s tím v dolní řadě stojí bosí a prostovlasí Ježíšovi současníci, snad aby se zvýraznilo, že oni žili v těžkých počátcích křesťanství. Zleva je Petr s klíči, Josef s jezulátkem, Jan Křtitel s křížem a beránkem a nejmladší Pavel s mečem. Všichni měli s Ježíšem stejný osud, zemřeli násilnou smrtí. Až na svatého Josefa, který se nedožil synova umučení na kříži. Jak víme, jediný Jan Nepomucký trpěl více kvůli mocenské politice než pro obhajobu křesťanské víry. Nejlepší pohled na nedávno restaurovaný oltář je z oratoře, odkud bohoslužby kdysi sledovala místní šlechta. Obnovené vnitřní okno z doby hraběte Bertholda Aichelburga je stále otevřené. Dřevěný Jan Nepomucký je i na hlavním oltáři nového maršovského kostela z roku 1899. Kvalitou se ovšem s o dvě století starším Johánkem z horního kostela nemůže poměřovat.

Na lyže z Maršova

Je jedno, jestli lyžujete na běžkách, sjezdovkách, skialpech nebo jezdíte na snowboardu, Maršov je při dobrých sněhových podmínkách správným místem pro nástup na všechny zimní disciplíny. Obcí prochází **Krkonošská běžecká magistrála**, která vás přivede na Reissovy domky. Tady ve výšce 750 metrů nad mořem je snih

téměř vždy. Začínají tu výborné běžecké tratě přes Krausovy boudy na Světlou a Černou horu. Klasická túra na běžkách pro řadu místních lidí začíná na autobusové zastávce. Vyjedou na Pomezí Boudy a po magistrále pokračují přes Cestník, Lysečinskou boudu, Horní Albeřice, Celní cestu na Rýchory se sjezdem od Rýchorské boudy. Ta je teď otevřená a slyšíte na její služby jen samou chválu. Konečně se hosté dostanou i do hlavního sálu tradičního dřevěného domu. Není lehké provozovat občerstvení na krásném, ale odlehklém místě, proto taková místa podpořte svou návštěvou. Z Horních Albeřic je na běžkách přístupný okruh okolo Dlouhého hřebene, který díky vysoké nadmořské výšce mívá dost sněhu.

Sjezdaři se musí rozhodnout, jestli nastoupí do skibusu ve směru lyžařský areál Černá hora nebo opačně do Pece pod Sněžkou. V obou případech jsou přímo u sjezdovek za pár minut. Skibusy jezdí často a přesně podle jízdního řádu. Oblíbený je okruh z Maršova do Janských Lázní skibusem, po lyžování na Černé hoře přejezd rolbou SkiTour na nejvyšší bod, sjezd ke Kolínské boudě a opět rolbou k Pražské boudě se sjezdem do Pece. Návrat skibusem do Maršova okruh uzavře.

Máme vyzkoušené různé **skialpové trasy** v okolí Maršova. Když napadne hodně nového sněhu a je silný vítr, nespěcháme na hřebeny a raději se na lyžích projdeme v lesnaté krajině. Naše oblíbená trasa vede Honzovým Potokem na Krausovy boudy a Signál. Na skialpových lyžích se dostaneme na místa, kam se v létě kvůli těžko průchodnému terénu nevypravíme. Proto je skialpinismus s možností nekonečné improvizace stále oblíbenější. Mezi lákavé trasy patří sjezd ze Světlé hory do Temného Dolu nejprve vysokým lesem a potom prudkým žlabem kolem lesního hrádku Aichelburg. Když není dost sněhu, vystačí nám louky osady Honzův Potok. Pěkná túra vede přes vrchol Staré hory a Dlouhý hřeben na Cestník se sjezdem po loukách Horních a Dolních Lysečín. Jen krátká odpolední nebo večerní túra s čelní lampou využívá skibus do Janských Lázní. Po hodinovém výstupu na Černou horu následuje bezpečný sjezd přes Pardubické a Krausovy boudy do Horního Maršova. Teď už se jen těšíme na pořádný příděl přírodního sněhu.

www.hornimarsov.cz

Když se zima vydaří.

Milan Luštinec se snowboardem z první vyrobené série.

LUSTi jako Luštinec

Na úpatí Rýchor na východním konci Krkonoš a na samém konci horského města Žaclér stojí továrna s výrobou lyží značky LUSTi. Za úspěchem rodinného podniku najdeme učebnicový příběh o těžkých začátcích podnikání po nabytí svobody v roce 1989, o nezdolné vůli zakladatele firmy a šikovnosti zdejších lidí. Milan Luštinec má technické nadání, vyzná se ve strojích. Jeho profesí byla oprava důlních kombajnů hluboko v podzemí. Kdyby žacléřské doly v roce 1992 neukončily ztrátovou těžbu černého uhlí, fáral by nadále. Zároveň byl nadšeným lyžařem a patřil mezi první snowboardisty. Jak jsme popsali v minulém vydání VV 56, prkna nebylo možné v osmdesátých letech koupit, proto si je nadšenci v Žacléri vyráběli sami. Bez literatury a vševědoucího internetu se do toho pustil i Milan Luštinec a po ztrátě zaměstnání na šachtě učinil odvážné rozhodnutí zahájit komerční výrobu. Aniž by takové někdy viděl, sám vyrobil první stroje na lepení, lisování, tvarování a broušení snowboardů. Hledal zdroje vhodných materiálů. Kvůli úvěru u banky zastavil právě dokončený rodinný dům. Jeho spo-

Krkonošskou výrobu lyží a snowboardů značky LUSTi vedou Eva, Milan, Radka a Lucie Luštinovi.

lečník po první neúspěšné sezóně utekl. Z dalšího úvěru vyrobil s prvními zaměstnanci objednaných osm stovek snowboardů. Obchodník si je odvezl a nikdy nezaplatil. Jen krůček od ztráty výroby, rodinného domu a naděje na splnění snu o vlastní továrně přišla z Rakouska poptávka na sto prken. S objednávkou v ruce dala banka svému do té doby rizikovému klientovi poslední šanci a konečně se začalo dařit. Rakušané byli spokojeni a při celosvětovém rozkvětu snowboardingu navázali trvalou spoluprací posílenou v červnu 2000 vytvořením společné firmy GALUS Industries. Partneri dodávali materiál, design a zajišťovali obchod. V nové výrobní hale vyráběli v Žacléri ročně přes dvacet tisíc snowboardů a krátkých lyží zvaných bigfoot pro dovádění dětí i dospělých. Milan se už před vznikem česko-rakouské společnosti pustil do vývoje vlastních kvalitních sendvičových sjezdových lyží. Rakouští partneri naopak tlačili na větší objem výroby s co nejnižšími náklady. Prkna a později i lyže vyráběli pro různé značky do několika lyžařských zemí v Evropě a Americe. Milan Luštinec chtěl naproti tomu poznat hrdost na svůj vlastní výrobek. První páry kvalitních lyží získali přátelé, nejprve vzniklo dvacet a další rok padesát setů. Vyznačovaly se jednobarevným povrchem bez nápisu, zasvěcení lyžaři jim podle Milanova příjmení začali říkat Lušťovky. Od toho byl jen krůček k zahájení řádné výroby sjezdových lyží značky LUSTi pro sezónu 2001–2002. Při světové finanční krizi v roce 2008 se i produkce lyží a snowboardů zadrhla. To urychlilo přeměnu hlavní výroby na vlastní značku. Pružnost firmy umožňuje kusovou výrobu lyží s unikátním designem. Jedny takové si v roce 2013 nechal v Žacléri udělat grafik, ilustrátor a designér Jiří Prokopec, tak vznikla spolupráce na výtvarné podobě lyží. Moderní design s osobitými prvky pozvedl lyže LUSTi do vyšších pater lyžařského průmyslu. Ovšem základem úspěchu je kvalita. Jak říká Milan Luštinec, uvnitř musí být vše nejlepší a na správném místě, ať je to dřevěné jádro nebo titanové prvky. Širší veřejnost zaznamenala výrobky ze Žaclěře už prostřednictvím skvělých výsledků akrobatické lyžařky Nikol Sudové. Patřila do světové špičky v mogulech, tedy jízdy v boulicích. Proto byly lyže LUSTi vidět na olympiádách ve Vancouveru a v Soči.

Firma stojí na Milanu Luštinovi, ale současně vedení je i manželka Eva a obě dcery. Starší Radka vystudovala ekonomii, proto řídí obchodní část. Mladší Lucie byla výborná v závodním skialpinismu. Teď už také s vlastní rodinou má na starosti jednání se zákazníky. Milan přiznal, že návrat dcer z Prahy a Liberce do rodinné firmy přineslo další posun. Nikdy by ho nenapadlo, že budou obchodovat třeba s Jižní Koreou. U rakouského partnera došlo ke generační výměně a Luštinovi vykoupiili poloviční podíl původní firmy. O nástupnictví je rozhodnuto, Radka i Lucie jsou spoluvlastníky společnosti Lusti. Při covidové krizi je podržel zájem o skialpové lyže. Na těch se speciálním „záchranným“ designem jezdí i sto padesát dobrovolných členů Horské služby Krkonoše. V Žacléri právě do-

končují druhou výrobní halu, letos vyrobili šest tisíc párů lyží a tři tisíce snowboardů se značkou LUSTI. Na sjezdovkách je snadno poznáte.

Muzeum, jako životní poslání

Příklad Městského muzea Žacléř ukazuje, jak hodně záleží na zájmu a energii třeba jen hrstky lidí, aby se podařilo vytvořit výjimečnou věc. Žacléřský rodák Werner Baier dlouho „otravoval“ starostu Miroslava Vlasáka, až souhlasil s vážnou diskuzí o obnově dávno zaniklého muzea. Starosta udělal šťastnou volbu, když realizaci pověřil starousedlíka Daniela Macha, pozdějšího ředitele. Téměř z ničeho se podařilo jeho týmu sestavit a v roce 1999 otevřít poutavou stálou expozici (též VV 18/2002, 29/2008). Exponáty pocházejí především z darů současných i minulých obyvatel regionu. Každá věc má svůj příběh stejně zajímavý jako samotný předmět. A zpracovávání příběhů konkrétních lidí posunulo muzeum na vyšší, v Krkonoších ojedinělou úroveň. Vzpomeňme třeba na odhalený osud a dílo absolventa Bauhausu malíře Joannese Koehlera, průkopníka letectví pilota Karl Illnera, zpracované působení malíře Josefa Čapka v Žacléři, příběh židovské vězenkyně Saly Garncars ze zdejšího pracovního tábora, příspěvek k poznání původu a práce sochaře Emila Schwantnera. Několikrát představené téma žacléřské porcelánky završila v roce 2018 krásná stálá výstava porcelánu ze sbírky mecenáše umění Václava Petiry (též VV 51/2019). Městské muzeum Žacléř je vedle základního poslání přiblížit historii a tradice regionu také úspěšnou galerií, badatelnou, restaurátorskou dílnou, vydavatelstvím a plně funkčním turistickým informačním centrem. Jedním z nejviditelnějších výsledků pětadvacetiletého působení je ochrana a obnova kamenných památek. Muzeum u mnoha drobných objektů v krajině zastoupilo památkáře, spojilo se s kameníky a restaurátory a přispělo k nápravě minulých chyb a nezájmu o veřejný prostor. Práce přinesla obnovu zajímavých krajinných prvků doplněnou o jejich příběhy. Žacléř je nejspíš jediné krkonošské sídlo, které nemá z dochovaných kamenosochařských objektů již co restaurovat. Završením prací muzejníků podporovaných městem, donátory, památkovým ústavem, sochaři a kameníky bylo restaurování barokního mariánského sloupu zhotoveného na Rýchorském náměstí v Žacléři roku 1725 významným sochařem Jiřím Františkem Pacákem, žákem slavného Matyáše Brauna. Jako další cíl si v muzeu předsevzali důstojnou rehabilitaci Růžového paloučku. Místo, kde Jan Amos Komenský opustil kvůli víře svou zemi, je od roku 2018 opatřené Labyrintem světa, tedy kamenosochařským dílem inspirovaným prací učitele národů. Takovou živou instituci, jako je Městské muzeum Žacléř, bychom přáli každému krkonošskému sídlu. Co Daniel Mach odešel do důchodu, vedou muzeum ženy. Nejdéle sloužící Eva Rennerová tu začínala jako studentka vysoké školy v létě 1998, tedy ještě před otevřením expozice. Téma historie rod-

ného kraje a volnost při výběru zpracovávaných témat ji přivedlo k životnímu poslání. Stálou muzejnicí je od roku 2005 a rozvoji muzea pomohla i její osmiletá pozice místostarostky města Žacléř. Ovšem při bližším poznání muzejního kolektivu vás zaujme týmový duch, který stojí za skvělými výsledky. Město Žacléř má být na co hrdé a má náš obdiv.

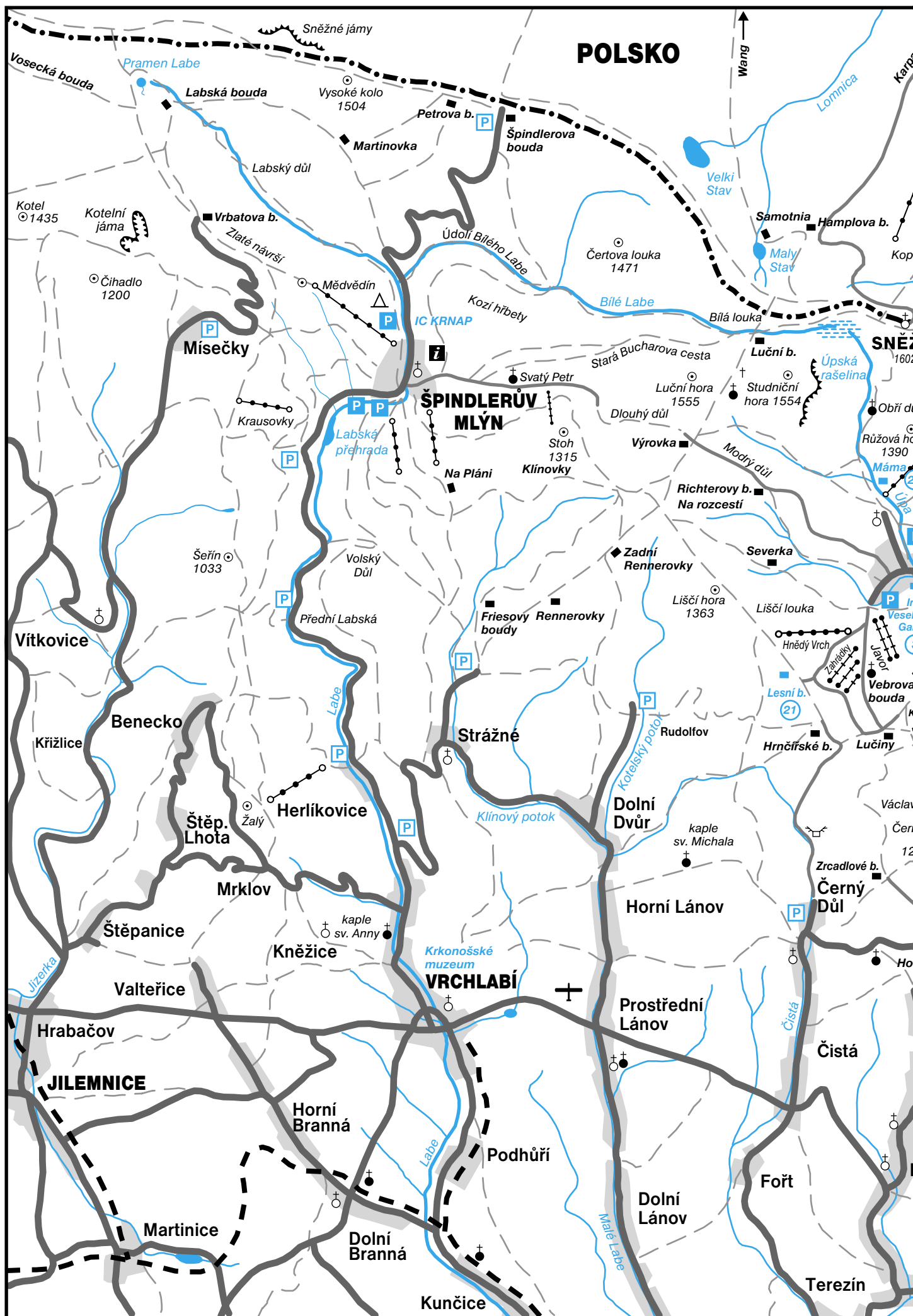
Součástí Městského muzea Žacléř je **autorská galerie**. Fotograf přírody Martin Ertner pochází z Bobru, místní části města. Zajímá se o vše živé, ale zaměřuje se především na fotografování hadů v přirozeném prostředí. V adrenalinovém oboru dosáhl skvělých výsledků. Nejkrásnější plazy zachytil v Arizoně na jihozápadě USA. Proto se výstava pěkně provedených velkoformátových fotografií jmenuje Jedovatá krása. V muzeu je k vidění do konce roku 2022. Od poloviny ledna vystaví svou komiksovou a volnou tvorbu akademický malíř Karel Jerie. V Žacléři není náhodou, před čtyřmi lety pro muzeum vytvořil komiks nazvaný Jan Amos v Exilu při příležitosti dokončení úpravy Růžového paloučku s kamenosochařským dilem Labyrint světa. Kniha poutavě vysvětluje události z doby třicetileté války, které zásadně změnily běh našich dějin. V muzeu je v prodeji dotisk úspěšné publikace. Na výstavě autor představí i velkoformátové obrazy, z nichž některé použil v dalších komiksech. Novinkou je vlastivěda Žacléř, kapitoly z dějin města na úpatí Rýchor od autorského kolektivu kolem ředitele Státního okresního archivu v Trutnově Romana Reila. Knihu vydalo město Žacléř a na vzniku se podílel i tým muzejníků.

Městské muzeum Žacléř a Turistické informační centrum,
Rýchorské nám. 10, 542 01 Žacléř, tel. 499 739 225, e-mail:
muzeum@zacler.cz. Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do
16 hodin. www.muzeum-zacler.cz.

www.zacler.cz

*Kurátorky Vendula, Eva a Ilona se vyfotily s příznivcem muzea
Antonínem Tichým po otevření expozice porcelánu v roce 2018.*

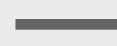
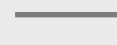
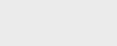
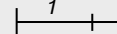

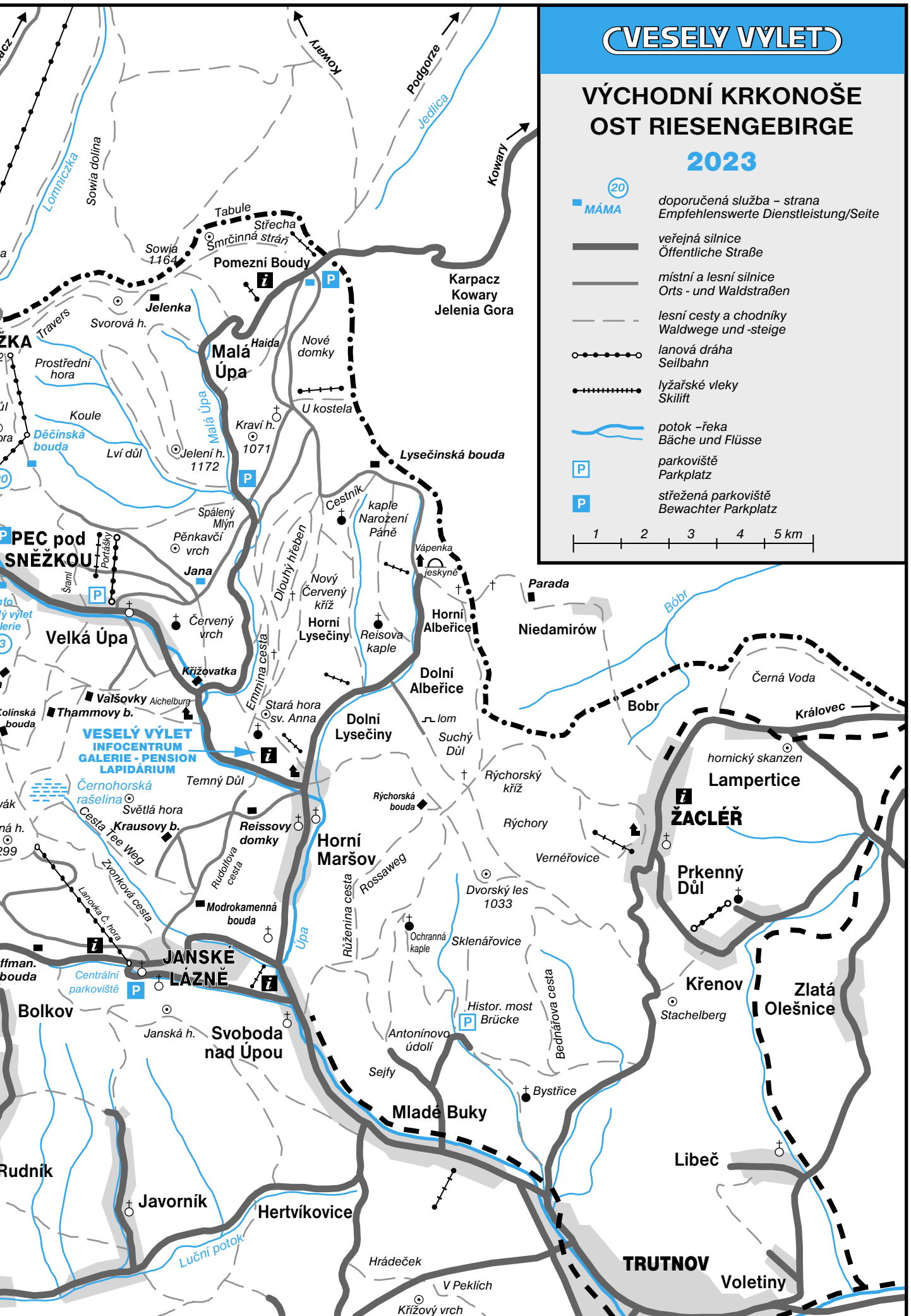
VESELY VÝLET

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2023

- doporučená služba – strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige
- lanová dráha
Seilbahn
- lyžařské vleky
Skilift
- potok – řeka
Bäche und Flüsse
- parkoviště
Parkplatz
- střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

Zodpovědnost SkiResortu za celý horský region

Zvládnutí těžké doby je důležité pro celý kraj pod Sněžkou. Po covidové přichází ekonomická krize s vysokými cenami energií a nebývalou inflací. Vedení největšího lyžařského regionu v České republice se službami v pěti areálech zachovalo zaměstnání pro stovky lidí a neomezilo širokou nabídku služeb pro lyžaře, na kterou jsou z minula zvyklí. K dalšímu vylepšení připravuje i nezbytná opatření. Pro všechny subjekty napojené na cestovní ruch, tedy většinu aktivních obyvatel regionu, je to priorita číslo jedna, abychom nepřišli o důležité zimní hosty přijíždějící do východních Krkonoš za sněhem už více než sto let.

Mezi okamžitá opatření patří úspory v provozu. Snahou bude například maximální zasněžení sjezdovek do konce roku 2022, dokud platí původní výhodnější smlouvy s dodavatelem elektřiny. Cena od 1. ledna bude přibližně třikrát vyšší než před šesti lety. Jistě by pomohla na snih bohatá zima bez nutnosti rozsáhlého zasněžování sjezdovek. Dlouhodobou úsporu přinesla letošní investice desítek milionů korun do pěti moderních roleb pro úpravu sjezdovek. Všechny mají, včetně těch, kterými již SkiResort disponuje, systém SNOWsat umožňující satelitní měření výšky sněhu a tím optimalizaci při zasněžování a přesouvání sněhu s ohledem na expozici a sklon svahu. Jiné úspory přináší zrušení některých kamenných pokladen a preference internetového prodeje skipasů, včetně venkovních samoobslužných sKiosků, kterých je v resortu nově celkem devět. Prodej skipasů přes internet využila v minulé sezóně více než polovina lyžařů, motivací je až třicetiprocentní sleva v závislosti na plovoucích cenách, jak to známe u nákupu letenek. On-line nákup lyžařského skipasu přináší vždy minimálně desetiprocentní úsporu. Energeticky náročné večerní lyžování se koncentruje do tří dnů. Úspory nijak neomezí zasněžování hlavních

sjezdovek ani provoz skibusů. SkiResort tak zajišťuje propojení areálů a kvalitní regionální dopravu s vkladem desítek milionů korun, aby lyžaři mohli využít skipasy v celém resortu. Důležité jsou investice do udržení stálých i sezónních zaměstnanců, kterým byly navýšeny mzdy.

Střednědobá opatření si vyžádají větší investice, zato vylepší lyžování a doprovodné služby. Dojde k výměně sněžných děl. Nová technologie vyrábí technický snih až s dvacetiprocentní úsporou energie a funguje i při vyšších teplotách, děla jsou méně hlučná. Zásadní investice půjdou do budování akumuláčních nádrží na vodu. S dostatkem vody při optimálních teplotách a vlhkosti vzduchu sněžné dělo vyrobí při stejné spotřebě elektřiny až trojnásobek sněhu oproti teplotám těsně pod bodem mrazu. Tím se zkrátí doba zasněžování a stačí méně mrazivých dnů. To urychlí zahájení lyžařské sezóny. Nádrže se naplní během vysokého průtoku při jarním tání nebo zimní oblevě. Omezí se i doba s ponecháním minimálního povinného průtoku v potocích a v řece Úpě. Pozemky pro nové nádrže má SkiResort zajištěné, zbývá dokončit schvalovací procesy a zajistit financování. Další rezervy jsou v technologii. Nové motory roztáčeji lanovky bez převodovky a tím snižují spotřebu elektřiny až o patnáct procent. Mezi dlouhodobé plány patří instalace fotovoltaických panelů na stanice lanovek, malých větrných turbin a pořízení přečerpávací vodní elektrárny mezi akumuláčními nádržemi, například tou na Černé hoře a plánovanou na parkovišti u dolní stanice lanovky Hofmanky. Spoléháme na legislativní a finanční podporu na regionální a hlavně celostátní úrovni, aby jedna z nejoblíbenějších venkovních aktivit, kterou je lyžování, mohla pokračovat. Za horskou komunitu můžeme vážně prohlásit, že fungující lyžařský region je otázkou udržení prosperity zdejšího podnikání.

Pro letošní zimu v resortu přibýlo pět moderních roleb upravujících sjezdovky s využitím satelitního měření výšky sněhu.

RADY PRO LYŽAŘE

Všechny informace snadno najdete v dobře sestavených a přehledných webových stránkách SkiResortu, nejčastěji v záložce SLUŽBY.

Zajištěné parkování – V Janských Lázních zaplatíte na parkovištích u kabinkové lanovky a u Hoffmannových bud 100 Kč za den. U Lesního domu Na Formánkách 70 Kč. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Jiná situace je v Peci pod Sněžkou. U dopravního terminálu skibus stavi každou půl hodinu. Na všech ostatních parkovištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři za cenu 150 Kč na den. Město preferuje parkování v parkovacím domě P1, kde je výhodnější vícedenní stání. Tady je výhodou i kryté stání, zastávka skibusu, který jede přímo k dolní stanici vleku Javor. V území měst Pec pod Sněžkou a Janské Lázně nelze parkovat mimo vyhrazená parkoviště.

Provozní doba – Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Express lanovky jezdí od 8.30 do 16 hodin, dlouhé a krátké vleky od 9 do 16 hodin. Od 16.30 jsou sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na stránkách resortu.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je jedním z nejkvalitnějších v Česku a probíhá ve středu, v pátek a v sobotu od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě se lyžuje od 18 do 21 hodin v pondělí, úterý a ve čtvrtek.

Skipas – Lyžařům se letos otevírá mnohem jednodušší cesta k výhodnějšímu online koupenému skipasu bez ohledu na to, zda již mají nebo nemají čipovou kartu z minulosti. Ve všech areálech, mimo Svobody, jsou nově instalované výdejní automaty, tzv. sKiosky, kde si lyžař předem koupený skipas vyzvedne po zadání kódu z potvrzovacího e-mailu nebo QR kódem z chytrého telefonu. Ať už se rozhodnete pro nákup online, kdy je skipas výhodnější proti ceně na kamenné pokladně až o 30 %, kartu si ponechte pro příští návštěvu. Při potížích s kartou nebo s tím spojené dotazy řešte na hotline 734 153 153 (8–16:30 hodin) nebo e-mailem skiresortcard@skiresort.cz. Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. V ceně šesti a sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma. Děti narozené v roce 2017 a mladší lyžují v doprovodu dospělého lyžaře za výrazně výhodnější cenu (1 + 1). Děti narozené mezi roky 2011 a 2016 mají dětské jízdné. Juniorské jízdné je pro narozené mezi lety 2005 až 2010. Stejně jako senioři narození v roce 1960 a starší mají nižší cenu oproti dospělým. Celoresortový skipas SkiResortu platí i v lyžařském areálu SKIMU v Malé Úpě. V areálech Velká Úpa, Černý Důl a Svoboda nad Úpou platí i levnější vícedenní lokální skipasy. Jednotlivá jízdenka na Černou horu stojí 280 Kč, na Portášky a Hnědý Vrch 200 Kč. Top sezóna je od 24. 12. 2022 do 8. 1. 2023 a potom od 21. 1. do 19. 3. 2023. Standardní sezóna s levnějším jízdným je do Vánoc, 14 dní v lednu a od 20. 3. do konce sezóny.

Skibus – Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Páteří linka č. 1 Janské Lázně – Pec pod Sněžkou a zpět jede devatenáctkrát za den. Zastavuje na většině autobusových zastávek, celá trasa trvá optimálně 30 minut. Skibus páteří linky č. 4 jezdí z Janských Lázní do Černého Dolu. Skibus páteří linky č. 3 spojuje patnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Důležitá linka č. 2 vede z Velké Úpy k Javoru se zastávkami u dopravního terminálu a autobusové stanice v Peci. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky CITY BUS, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor, druhá na trase Logla – Malá Pláň – Javor a třetí na trase od dolní stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor. Skibusey jsou v provozu od 25. 12. 2022 do 19. 3. 2023.

Lyžařské propojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou zvané SkiTour je velmi oblíbené. Od horní stanice Černohorského Expressu vás v intervalu 15 minut od 9 do 15.30 vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Odtud sjíždíte na sjezdovky v Peci. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní 30 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu. U pokladny na dolní stanici si mohou za 50 korun koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté. Jezdí od 25. 12. 2022 do 19. 3. 2023.

Úpravu tratí pro běžkaře zajišťuje SkiResort ČERNÁ HORA – PEC v celkové délce přes 100 kilometrů. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sáňkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo v budově dolní stanice kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu (internetová mapa běžeckých tras) jsou informace o stavu tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery. Přeprava běžkařů a sáňkařů v Janských Lázních je pouze na kabinkové lanovce.

SkiResort Live je propracovaný systém služeb s nabídkou kvalitní lyžařské školy, půjčovny špičkového vybavení a servisu. Hosté si mohou vybrat ze šesti programů lyžařské školy, jako je třeba Malý lyžař, Ranní ptáče, VIP privátní výuka. Děti se naučí lyžovat v jednom ze šesti LIVE parků s pojízdnými koberci, rezervace na live@skiresort.cz nebo telefonicky na infolince. Půjčovny lyží a vybavení jsou v každém areálu. Servis se strojem Wintersteiger Discovery zajišťující dokonalou úpravu lyží je v dolních stanicích lanovky ve Velké Úpě a kabinkové lanovky v Janských Lázních. Během servisu si hosté zdarma vyzkouší nové testovací lyže.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka: 00420 734 153 153, e-mail: skiresort@skiresort.cz.

www.skiresort.cz

Nejstarší lyžařský svaz na světě slavi

Hned poté, co Josef Rössler-Ořovský vyzkoušel 5. ledna 1887 spolu s bratrem Karlem své první lyže na Václavském náměstí v Praze, věděl, že pravým místem pro nový sport jsou hory a nejlépe Krkonoše, nejvyšší v Království českém. Tam našel nejen ideální podmínky pro lyžování, ale i místní nadšence, kteří propadli jízdě na ski. Sám provozoval deset různých sportů, ale do dějin se zapsal především jako organizátor. V Krkonoších se přátelil s řídícím učitelem v Dolních Štěpanicích a propagátorem turistiky Janem Bucharem. Ten se v prosinci 1892 poprvé postavil na lyže umožňující vyrazet na túry do hor i v zimě. Po vzoru pražských lyžařů založil v dubnu 1895 Český krkonošský spolek Ski Jilemnice a spolu pořádali první závody. Josef Rössler-Ořovský byl vizionář, po úspěšných mezinárodních lyžařských závodech v únoru 1903 ve Vysokém nad Jizerou s Janem Bucharem vyzvali místní lyžaře ke vzniku třetího českého ski klubu. To se záhy stalo a už čtrnáct dní nato Rössler-Ořovský mohl navrhnout krkonošským přátelům založit národní Svaz lyžařů v Království českém. Byl ustaven bez jeho účasti v hostinci Ráj v Jablonci nad Nisou 21. listopadu 1903. Prvním předsedou lyžaři zvolili Jana Buchara. Až později založili svaz Norové, Němci, v listopadu 1905 vznikl i Rakouský lyžařský svaz, jehož prvním prezidentem byl Quido Rotter z Krkonoš. Nepřekvapuje nás, že Josef Rössler-Ořovský byl roku 1924 u zrodu Mezinárodní lyžařské federace FIS a jako tajemník Českého olympijského výboru vedl sportovce na šesti hrách. Lyžařská diplomacie, ve které jazykově a mnohými kontakty vybavený Pražan vynikal, je důležitá i v dnešní době. Bez aktivit Svazu lyžařů České republiky, který se hlásí k zakladatelům z roku 1903, by naše lyžování nepatřilo mezi hlavní členy světové lyžařské rodiny. A to máme jen malé hory, které jsou ve srovnání s lyžařskými velmocemi pouhými kopci. Rössler-Ořovský žil v čase, kdy se dnes známé sporty včetně lyžování právě rodily. My jsme zažili vznik snowboardingu, který Svaz lyžařů ČR a FIS přijaly pod svá křídla. V krátké historii mladého sportu má Česká republika zásluhou Evy Samkové nyní Adamczykové a Ester Ledecké už tři zlaté olympijské snowboardové medaile. Spolu s dalšími světovými úspěchy je to výkladní skříň zimních sportů, ovšem lidé z národního svazu si nejvíce váží svých více než třiceti tisíc aktivních členů všech věkových kategorií.

Světový pohár opět ve Špindlerově Mlýně

Nemůžeme si přát lepší oslavu založení národního lyžařského svazu než pořádání soutěží světových lyžařek v obřím slalomu a slalomu? Každý

zimní týden sledujeme v televizi sjezdářské závody především ve známých alpských a skandinávských střediscích. Je to lyžařský zázrak, že už po páté patří mezi pořadatele Světového poháru Špindlerův Mlýn v Krkonoších. Před dvaceti lety se při stém výročí založení Svazu lyžařů ČR týmu okolo skvělého závodníka a později organizátora lyžařských akcí Bohumíra Zemana podařilo poprvé získat pořadatelství Světového poháru. Památujeme to obrovské zklamání při oblevě v prosinci 2003 jen pár dní před začátkem a po rozhodnutí do detailu připravenou akci zrušit. Dnes již víme, že se krkonošská zima posouvá o měsíc dopředu, na úkor prosince můžeme kvalitně lyžovat v dubnu. Předloni se jezdilo na prachovém sněhu ještě 8. května. Mezinárodní lyžařská federace FIS tehdy ocenila úsilí pořadatelů a přidělila závody nejvyšší úrovně České republice a Špindlerovu Mlýnu znovu v roce 2005. Závody za účasti tisíců fanoušků a světové špičky ženského lyžování se vydařily, stejně jako další v letech 2008, 2011 a naposledy v březnu 2019. Minule závody v obřím slalomu a slalomu ovládly Petra Vlhová a Mikaela Shiffrinová. Obě potom vzdaly hold skvělé atmosféře vytvořené devatenácti tisíci diváky s přáním se do Špindlerova Mlýna vrátit. Pořadatelé získali v předstihu březnový termín 2023, jenže potom z kalendáře Světového poháru Špindlerův Mlýn vypadl. Musíme české lyžařské diplomacii gratulovat, nakonec přeci jen máme exkluzivní termín 28. a 29. ledna 2023, tedy týden před mistrovstvím světa ve Francii.

Od ukončení závodní kariéry nejlepší české lyžařky v točivých disciplínách Šárky Strachové, která byla při Světovém poháru ve Špindlu nejlépe pátá, je od roku 2016 ve slalomářské špičce Martina Dubovská. Na známé domácí trati má šanci opět proniknout do první desítky. Českou republiku ještě bude reprezentovat s nadějí na dobrý výsledek v obřím slalomu Adriana Jelínková. Na start s výhodou pořadatelské země se postaví i další naše závodnice. Mezi fanoušky bude hodně slyšet ty ze Slovenska, když je favoritkou každého slalomu olympijská vítězka Petra Vlhová. Bude to napínavé, přijďte si do lyžařského areálu Svatý Petr užít atmosféru Světového poháru. Podíváte se z blízka na lyžařské šampionky se jmenovkami Hector, Holdener, Lienzberger, Shiffrin, Vlhová či Worley. V sobotu 28. ledna se pojede na černé sjezdovce obří slalom, první kolo začíná v 9.30, nedělní slalom už v 9.15. Druhý den si preparovanou trať můžete při běžném provozu sami vyzkoušet. Český lyžař číslo jedna Josef Rössler-Ořovský by se divil, na jak ledovatém kopci jeho následovníci umí lyžovat.

www.czech-ski.com

Závod dam ve Vysokém nad Jizerou v únoru 1911 sledovalo šest tisíc diváků, přitom mnozí stáli na lyžích. Věříme, že závod nejlepších lyžařek světa ve Špindlerově Mlýně 28. a 29. ledna 2023 uvidí přímo na sjezdovce až trojnásobek hostů.

Krkonošské komunitní divadlo

Z bádání historie Krkonoš publikujeme na první pohled suchá data. Při pozornějším pročitání zpracovaných záznamů nacházíme zajímavé příběhy z kraje pod Sněžkou. V zapsaném ústavu Paměť Krkonoš část lidí zpracovává a zveřejňuje historická data, část se věnuje živým projektům, jako jsou výstavy, přednášky, workshopy, audiovizuální pořady. Zajisté se činnost převážně mladého týmu prolíná, kreativní skupina využívá výsledky badatelské práce. K popularizaci tématu nedávné historie Krkonoš si Eva, Kateřina a Klára vybraly formát komunitního divadla. Převyprávěli jsme jim řadu skutečných příběhů z Úpského údolí a trojice autorek vytvořila scénář pojednávající o životě kolem fiktivního hostince rodiny Braun v letech 1910 až 1949. Divadelní představení DOMOV! HEIMAT! OJCZYŹNA! pojednává o česko-německých vztazích, jednotlivé postavy mají předobraz ve skutečných osudech. Například český pošták s divadelním jménem František Čepička si skutečně vzal ve Velké Úpě místní slečnu Traudi, dřevař Johann Hofer s manželkou Gretou byli loajální za všech režimů, Josef Braun na rozdíl od své švagrové Marie Braunové vystupoval podle předobrazu jednoho hospodského z Horních Albeřic jako zapálený nacist. Číšník z Prahy Václav poznal předválečný cvrkot v hospodě v Peci, aby se marně po válce snažil obnovit někdejší oblíbenou službu. Námět ukazuje, jak války a převraty komplikují a maří nástupnictví. Scenáristky se ujal i režie a do rolí obsadily místní obyvatelé včetně několika lidí z neziskovky Paměť Krkonoš. Půlroční zkoušení vyvrcholilo v září 2022 uvedením dvou představení v areálu maršovské pily s využitím zdejší „železnice“ pro finální scénu. Silnou atmosféru zobrazených zlomových událostí umocnil déšť na konci prvního vystoupení a bouřka při repríze. Komunitní divadlo stejně jako badatelskou činnost podpořil grant Evropské unie v projektu Zachraňme paměť Krkonoš! Naši polští partneři a přátelé z Miejskiego Ośrodka Kultury v Kowarech pořídili z představení filmový záznam, který je k vidění na YouTube kanálu proklikem z webu Badatelna Krkonoš (<https://www.youtube.com/@badatelnakrkonos6790>). Hlavní kameraman a střiháč Wojciech připraví také verzi záznamu divadelního představení s polskými a německými podtitulky.

www.badatelnakrkonos.cz

Historický adresář východních Krkonoš

Nemohli jsme se s pamětníkem Friedrichem Kneifelem na začátku osmdesátých let shodnout. On přiřazoval lidi a události ve Velké Úpě k chalupám s čísly popisnými, která platila dříve, a já k těm současným. Bylo jasné, že potřebujeme tabulku spojující stará a nová čísla domů. Brzy jsem zjistil, že to nestačí, ve Velké Úpě je od prvního očíslování domů v roce 1771 už čtvrtá číselná řada. Tak jsem se v roce 1982 pustil s pomocí řady pramenů do rekonstrukce historického číslování domů pro všechny obce východních Krkonoš a po čtyřiceti letech je práce téměř u konce. Zahrnuje dvacet his-

torických obcí tvořících někdejší soudní okres Maršov. První přečíslování s výjimkou Janských Lázní, Sklenářovic, Svobody a Temného Dolu nastalo už v roce 1805. Další přineslo číselné rozdělení čtyř dílů Maršova a tří dílů Velké Úpy v roce 1877. Malá Úpa si číslování rozdělila pro Dolní a Horní samostatnou obec na konci roku 1900, Lysečiny se rozdělily už roku 1891 a Albeřice v roce 1906. Po druhé světové válce se naopak vylištěné vesnice začaly spojit, tím vzniklo jedno číslování Janských Lázní s Černou Horou, Maršova 1 s Maršovem 2, Maršova 3 se čtyřkou, Velké Úpy 1 a 2. Zbýlých třináct domů z původních sedmadvaceti v Suchém Dole bylo číselně přiřazeno k Dolním Albeřicím. Další komplikaci přineslo přidělování čísel zaniklých domů novostavbám nebo změny hranic katastrálních území. Obecně můžeme východní Krkonoše z pohledu identifikace domů označit jako velmi chaotický region. Do toho v roce 1961 vnesla další zmatek právní úprava zavádějící druhou řadu evidenčních čísel pro rekreační objekty. Příkladem je historická chalupa v Temném Dole čp. 38 s novým číslem evidenčním 38. Jenže potom se rekreační chalupa rodiny Ladislava Laštovíčky změnila na trvalé obydlí a dostala nové čp. 83. Takových (zbytečných) záležitostí v identifikaci domů je v kraji pod Sněžkou více, a proto badatelé mají problém najít ten správný dům, kde se narodili jejich předci nebo se událo něco zajímavého. Se spolupracovníky zapsaného ústavu Paměť Krkonoš jsme pro každou historickou obec soudního okresu Maršov vytvořili tabulku s převodem všech čísel popisných i evidenčních včetně zaniklých objektů. Domy jsou zařazené také do lokalit nebo ulic a všechny objekty jsou zadane do veřejně přístupné webové databáze Archa Krkonoš. Při povodni v červenci 1897 se v Maršově ztratily některé pozemkové knihy, matriky a nejstarší urbáře. Proto se nám zatím nedaří doplnit nejstarší číslování u několika domů v Černé Hoře, na Rýchorách a v Suchém Dole. Práci statistiků badatelů zpracovávajících svou rodovou historii komplikuje nepřístupnost pozemkových knih z let 1850 až 1950 uložených v katastrálních úřadech celé republiky. Je to trestuhodné uzavření základního historického pramene. Zápisy sloužící jako podklad pro zanesení majetkových změn do pozemkové knihy jsou sice volně přístupné v okresních archívech, ovšem bez přehledu těžko dohledatelné k jednotlivým objektům. I proto v našem historickém adresáři některá data chybí. Užitečnou pomůckou pro badatele historie východních Krkonoš jsme vydali s řadou dobových fotografií knižně i s polským a německým překladem. Navíc je volně přístupná v digitální verzi na hlavní stránce webové databáze Archa Krkonoš a na webu neziskové organizace Paměť Krkonoš. Historický adresář budeme průběžně doplňovat a opravovat nalezené chyby. Za tým autorů přejí uživatelům prvního kompletního soupisu čísel popisných z východních Krkonoš radost z bádání.

www.pametkrkonos.cz
www.archakrkonos.cz

V komunitním divadle v srpnu 2022 vystoupili pošták, dřevař, hospodyně, hostinský či farář, stejně jako při představení před devadesáti lety zachyceném na fotografii z východních Krkonoš.

Wellness hotel Bouda Máma a Pecký pivovar

Už když se Vladimír Nikl v roce 1998 rozhodoval, jestli koupí zanedbanou horskou boudu Máma na krásném místě v Růžovém dole v Peci pod Sněžkou, vzal na obhlídku své právě dospělé syny Vladimíra a Marka. V dalších letech vybudovali jednu z nejlepších služeb v regionu a rodiče se syny vždy probírali každý další krok. Společně prožívali dokončení řady etap vylepšujících služby od saunové a bazénové části, přes stavbu nového hotelu, tenisového kurtu po pizzerii a vlastní pivovar. Moudrý Vladimír s manželkou Janou brzy zapojili syny do práce pro hotel a tím vlastně zahájili citlivý proces sice vzdáleného, ale jednou nutného nástupnictví. Vladimír mladší vystudoval Vysokou ekonomickou školu v Praze a má na starosti marketing a ekonomiku. Mladší Marek převzal provoz Peckého pivovaru včetně vyjednávání dodávek do maloobchodu a velkoobchodu. Spolu už dělají ekonomická rozhodnutí, se kterými potom seznámí náčelníka, jak se v hotelu říká Vladimíru Niklovi staršímu. Poslední akcí bylo zvýšení produkce pivovaru především přidáním třech velkých tanků pro zrání piva. Nyní ročně uvaří patnáct set hektolitřů, nejčastěji světlé dvanáctky. Také podpořili právě dokončené připojení hotelu na centrální městskou čističku vody a veřejný vodovod. Ovšem voda pro vaření piva zůstala stejná, z jímání ve svahu Růžové hory, která je prodlouženým výběžkem Sněžky. Když se Vladimír a Marek oženili, jejich manželky věděly, že součástí společného života bude práce spojená s hotelem v Peci pod Sněžkou. Jejich děti si užívají spolu s hosty pravidelně upravovanou hotelovou sjezdovku s vlekem, osvětlením a technickým zasněžováním. Stejně jako děti hostů začínaly první oblouky pod dohledem lyžařských instruktorů, kteří pro hotel pracují. I tak získávají vztah k místu spojenému s prací dvou generací. Náčelník si ponechal koordinaci rezervací ubytování a péči o hosty. Přes šedesát procent se jich do hotelu vrací, stejně jako pravidelné firemní akce nebo soustředění sportovních klubů. Vladimír mladší přiznává, že má v hlavě další vize rozvoje hotelového komplexu s výhledem deseti až patnácti let. To ještě provedou společně s rodiči.

*Za úspěchem hotelu s pivovarem
stojí Marek, Jana, Vladimír a Vladimír Nikl mladší.*

Hotel v horách

V Růžovém dole nedaleko oblíbené vycházkové cesty do Obřího dolu vznikl areál Wellness hotelu Bouda Máma. Po modernizaci a rozšíření původního dřevěného domu přibyl v sousedství čtyřhvězdičkový hotel. Do objektů s dobře vybavenými hotelovými pokoji a apartmány se vstupuje vlastním vchodem s lyžárnou se skříňkami a sušáky na boty. Wellnessový program tvoří především bazén s protiproudem a vířivkou. Po ochlazení v Kneippově lázni mohou následovat masážní sprchy. Pro hosty je připravená relaxační část s absolutním klidem a čtyřmi saunami. Vyberou si mezi tradiční finskou, solnou, laconiem nebo bylinkovou. Sportovní vybavení hotelu nabízí hřiště na squash, stolní tenis, posilovnu se sedmi stroji včetně kola na spinning a stepper. Venkovní hřiště na tenis, volejbal a nohejbal se v zimě mění na oblíbené kluziště navštěvované hosty ze širokého okolí. Jinou zábavu poskytuje bowlingová dráha nebo biliár. Nejmenší děti se zabaví v dětském koutku. K hotelu patří lyžařský vlek se zasněžovanou sjezdovkou. Vlastní skibusy dopraví sportovce rychle do skiareálu. Vozy hostů parkují v údolí v hotelových garážích a na vlastním parkovišti. Před recepcí je vyveze hotelové taxi. Vedle hotelu je druhá restaurace s grilem a pizzerií, na kterou navazuje Pecký pivovar. Na jídlo a ochutnávky piva sem přicházejí turisté i místní z celého údolí.

Pivo Sněžka

Součástí hotelu Bouda Máma je pivovar. Jméno piva Sněžka není jen obchodní značkou. Pro vaření je důležitá kvalitní měkká voda, kterou poskytuje historické jímání na svazích Růžové hory. Sládek vytvořil nová piva v malých objemech, a proto s poctivou chutí. Znalci hledají tradiční chuť českého piva v minipivovarech, kde je nefiltrují a nepasterizují. Pivo Sněžka se vaří kombinací různých sladů a pěti druhů chmele včetně speciálních na svrchně kvašená silnější piva. Pak se přidají pivovarské kvasinky a sládek zvolí, při jaké teplotě nechá přeměnit cukr na alkohol. Následuje nejméně měsíční zrání v nerezových tancích. Pecký pivovar letos vaří šest druhů piva Sněžka. Základem je spodně kvašená světlá výčepní desítka, světlý ležák dvanáctka plzeňského typu, tmavá silná svrchně kvašená třináctka a speciální pivo IPA o „krkonošské síle“ 1 603 metrů, vlastně 16,03 stupňů. Nabídku doplňuje speciál v podobě silného svrchně kvašeného piva 14° RED IPA a spodně kvašený nakuřovaný ležák 13°. Vedle ochutnávky piva nabízí pivovarská restaurace speciality z grilovaného masa i vlastní udirny. Součástí pivovaru je i moderní pivní lázeň. Všechny čtyři druhy piva Sněžka se čepují i v hotelové restauraci. Obě jsou jen deset minut od dolní stanice lanovky na Sněžku, otevřeno mají po celý rok denně od 11 do 23 hodin. Lahvové pivo Sněžka v litrových a půllitrových lahvích i v dárkovém balení je k dostání na několika místech v údolí, včetně obou provozoven Veselého výletu.

Pecký pivovar a Bouda Máma Wellness hotel v Peci pod Sněžkou čp. 124, PSČ 542 21, majitel Vladimír Nikl, tel. hotel: 602 304 989, tel. reserve ubytování: 244 465 666, e-mail: hotel@boudamama.cz, www.boudamama.cz. Domluvíte se i německy, polsky a anglicky.

Lesní bouda

Několikrát jsme ve Veselém výletu uvedli úryvky ze zajímavého příběhu pražské učitelky Markéty Kreiplové, která se stala úspěšnou boudařkou na Lesní boudě, na rozhraní Pece a Černého Dolu v nadmořské výšce 1 103 metrů. Za čtvrt století spolu s manželem Pavlem vytvořili originální službu s pobytem na tradiční horské boudě, první ekofarmou v Krkonoších a kuchyní s farmářskými specialitami. Stejným úspěchem je předání boudy další generaci a tím pokračování oblíbené služby. Ne všude se nástupnictví podaří a pak se z tradičních bud stávají mrtvé apartmánové domy. V Lesní boudě jsou teď doma syn Michal Kreipl s manželkou Olgou a dětmi Tomíkem a Aničkou. K rodičům na boudu přišli už v roce 2009 a práci pro hosty i na farmě si brzy osvojili. Michal i Olga vyrůstali ve městě, a tak přimnout život na horské samotě není tak jednoduché, jak se může zdát. Nejde jen o šest měsíců se sněhem kolem domu, složitosti dopravy, zvládnutí přírodních živlů, stále větší rozmařilost hostů, ale především o nedostatek spolupracovníků, kteří se dokáží přizpůsobit životu v horské boudě. Když se ptáme na úspěchy jejich dosavadní boudařské praxe, zdůrazňují právě udržení si stálých zaměstnanců. Dokonce i přes pandemické lapálie. Specifikem zdejší oblíbené restaurace je nárazový provoz. Boudaři si s dětmi rádi vyjedou na lyže, ovšem s obavou příchozí zprávy, že obsluha a kuchyně nestíhají, protože najednou restauraci zaplnily tři početné školní skupiny. Byť oba vystudovali zcela jiný obor, mezinárodní obchod a informační technologie, umí zastoupit každou profesi, od kuchaře, údržbáře, servírky, řidiče až po ty nejméně oblíbené práce. Už dříve svým přístupem pozvedli úroveň farmy specializující se na chov ovcí a zvládli i záležitost byrokracie spojené se současným zemědělstvím a specifikem hospodaření v národním parku. Olga si na rozdílnost horského

prostředí zvykla déle, zvláště po rozhodnutí na horách vychovávat i děti. Když se deset dní po porodu vracela nahoru na boudu, navíc v hrozném počasí, miminko vezli na sněžném skútru se strachem, že se můžou převrhnout. Dnes s dětmi jezdí denně do školy a školky v Peci a nikomu to nepřipadá vůbec dobrodružné. Po převzetí boudy už mají také svůj díl na jejím vylepšení. Před zimní sezónou dokončili nové koupelny a úspornější kondenzační plynové kotle centrálního vytápění.

Horská farma je certifikované ekologické hospodářství a z toho vychází i některé speciality kuchyně. Klasickou pochoutkou Lesní boudy je ragú s místním jehněčím či kůzlečím masem. Krkonošské sejkory, starý tradiční pokrm z brambor, se zde připravují na několik způsobů. Na Lesní boudě je plný houbovým ragú a salátem. Kdo dá přednost sladké variantě, objedná si je coby originální dezert naplněný kořeněným jablečným rozvarem. Specialitou jsou krkonošské sýry podávané na různé způsoby. Oblíbená kombinace je s červenou nakládanou řepou. Jinou chuť má bylinný smažený sýr. Mezi tato jídla patří i zdejší šlehaný kozí tvaroh s typickým žahourem. Žádaným jídlem jsou lička na víně s bylinkami, zeleninou a tarhoňou, což je jemná těstovina původem z Maďarska. Do stálé nabídky patří klasické borůvkové knedlíky i svičková. Na krkonošských boudách si především při zimních túrách hosté dávají horkou polévku, doporučujeme ochutnat kulajdu s houbami. Stálí hosté na Lesní boudu chodí především kvůli specialitám spojeným s produkty z horské farmy. Část pečiva se peče v místní kuchyni. Točí se tu piva Bernard a Konrad. Specialitou mezi likéry je Čert. Lesní bouda stojí u Krkonošské lyžařské magistrály a nedaleko horní stanice lanovky Zahrádky. Snadno se sem sjede od horní stanice lanovky Hnědý Vrch.

Milovníci atmosféry původních dřevěných horských bud tu najdou ubytování s polopenzí v malých útulných pokojích. Snídaně jsou bufetové, večeře je s obsluhou a výběrem ze dvou jídel. Lesní bouda jako jedna z posledních vítá i školní skupiny, aby děti poznaly opravdový pobyt na horách. Pro ně připravují plnou penzi případně i se svačinami. Restaurace pro příchozí hosty zůstává otevřená do 17 hodin, potom se personál věnuje ubytovaným. Aktuální informace o provozu restaurace lze najít na webových stránkách boudy. Paní Markéta je často na boudě a sleduje cvrkot v plné sezóně. Jistě ji hřeje, že pracně vybudovaná služba s dobrou pověstí pokračuje, jak ji nastavila. A že něco mladí dělají jinak, patří k pravidlům nástupnictví.

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel: 736 678 302, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se anglicky i německy.

Olga a Michal Kreiplovi, boudaři z Lesní boudy.

Erb Morzinů působících v Krkonoších v letech 1634 až 1945.

Majetek a s ním spojenou činnost si lidé předávali odnepaměti. Už od středověku je nástupnictví známé u šlechtických rodin. Dominantním rodem v Krkonoších byli po tři století Morzinové. Vrchlabské panství získali v roce 1634 a drželi je sedm generací až po poslední z rodu Aloisii Morzin. Když se roku 1853 provdala za Hermanna Czernina z Chudenic, prosadila u císaře Franze Josefa pro hlavního dědice spojené jméno Czernin-Morzin. Roku 1882 koupila i panství Maršov se Sněžkou a její syn Rudolf Czernin-Morzin převzal roku 1907 větší část české strany Krkonoš. Morzinská linie se tím pro-

Tři generace nosičů na Sněžku.

dloužila o další čtyři generace, až nejstarší syn posledního majitele Alexander Czernin-Morzin musel v patnácti letech na konci války majetek i rodný kraj opustit. U české šlechty, která získala po roce 1989 zpět zámky, pole a lesy, vidíme vzorné nástupnictví. Majitel se cítí být jen správcem, který jednou předá vylepšené dědictví dětem. Dlouhé majetkové linie nacházíme u krkonošských selských rodin. Například v Albericích můžeme díky dochovanému urbáři sledovat předávání hospodářství od konce 17. století. Pěkným příkladem je selská usedlost v lánové obci Horní Alberice s dnešním čp. 49 hned nad Celnicí. Historik Jan Ivanov editoval do databáze Archa Krkonoš z urbáře a dalších pramenů majetkovou linii od roku 1710. Tehdy v březnu od Jeremiase Sagassera koupil Balthasar Hoffman dům i s pozemky za cenu 115 zlatých. V roce 1732 Balthasar prodal selský dvůr synovi Christophu Hoffmanovi za 140 zlatých. Ten v únoru 1755 přenechal za stejnou cenu celou selskou živnost nejmladšímu bratru Gottfriedovi. Následovali další Hoffmanové v šesti generacích, Johann byl posledním. V létě 1945 přišla konfiskace a tehdy sedmapadesátiletý sedlák odjel v listopadu 1946 i s manželkou Annou posledním transportem do Bavorska. Tady ovšem příběh nástupnictví tohoto domu nekončí. Alberice si hned po válce vyhlédli lidé ze Syndikátu českých spisovatelů a pro rekreaci svých členů získali několik zdejších domů. Jak popsala historička Tamara Nováková, prázdnou selskou usedlost rodu Hoffmann koupil spisovatel Jiří Marek známý především předlohou a scénářem ke kriminálnímu televiznímu seriálu Hříšní lidé města pražského. V osmdesátých letech chalupu převzal jeho syn Ivan, současným majitelem je Filip ze třetí generace Marků. Během tří století se v domě čp. 49 objevují jen dvě rodová jména, to je vzácný případ.

Generace si předávaly nejen majetek, ale i profese a živnosti. Například v dobře zpracovaném rodu Dix můžeme sledovat linii panenských hajných. Stefan Dix a jeho syn Franz sloužili v Peci ještě pro majitele panství z rodu Aichelburg. Vnuci Ernst a Stefan po roce 1882 v hájence v Růžovém dole už pro Czernin-Morziny. Stefan po odchodu do výslužby založil v únoru 1922 kroniku obce Pec, která je dnes cenným historickým pramenem. Stefan Dix po ukončení služby hajného postavil v Růžovém dole pension s přílehlavým jménem Lovu zdar. Dům dnes tvoří základ hotelu Bouda Máma. Jeho syn Hubert Dix byl asi od roku 1934 hajným v hájovně Šimovy chalupy. Za války musel narukovat a padl v říjnu 1944 ve Francii. V databázi Archa Krkonoš je řada fotografií jeho rodiny hospodářů v nejvýše položeném domě Šimových chalup. Desetiletý syn Ernst Dix nastoupil s matkou a sestrou v srpnu 1946 do transportu směřujícího do sovětské zóny Německa a nevíme, jestli v lesnické profesi pokračoval. I díky Veselému výletu je známá dynastie horských nosičů na Sněžku z rodu Hoferů. Ignaz Hofer z Hoferových bud narozený roku 1832 nosil materiál již na stavbu České boudy v létě 1868. Jeho synové a jejich synové byli také nosiči. Johann Hofer nosil náklady pro boudy na Sněžce rovných padesát let až do léta 1933. Robert Hofer mohl díky profesi nosiče na Sněžku po válce koupit svou zkonfiskovanou chalupu a pokračovat i se synem Helmutem v rodinném řemesle do roku 1961. Helmut Hofer junior dnes ve Velké Úpě provozuje živnost se sněžnými vozidly, zajišťuje transport lidí a nákladů ve stejných místech, jako jeho předci nosili stokilové krosny. Ovšem pravdou je, že téměř všechny rodové linie v Krkonoších přetrhala válka. V jediný moment se po staletí budované vlastnické a komunitní vztahy zhroutily. Komunistický puč v únoru 1948 zabránil novým osadníkům v privatizaci majetků spojených se službami a tím i možnost předávat majetek, profese a živnosti z pokolení na pokolení. Současný problém nástupnictví je násobně umocněn vykořeněním celého pohraničí včetně kraje pod Sněžkou.

Je to velká výzva

Před třiatřiceti lety skončila totalita a lidé s vervou založili nebo vzácně obnovili rodinné firmy a živnosti. Čas plný práce uběhl jako voda a stále častěji zakladatelé řeší nástupnictví. Nejinak je tomu v Krkonoších, kde jsou rodinné podniky většinou spojené se službami pro hosty. První generace vytvořila často hodnotné nemovitosti a žádané služby. A najednou stojí před rozhodnutím, jestli vše prodat a výnos si „užít“ nebo motivovat děti k pokračování. Bohužel často volí první variantu i za cenu, že ztratí kredit v očích potomků, přátel i sousedů. Jako by zapomněli na závazek vůči vlastním dětem a vnoučatům. Necháňají je začínat od začátku, většinou mimo Krkonoše, přestože tu jsou doma. Někdy argumentují neochotou dívat se, jak kazí vytvořené celoživotní dílo. Přitom vědí, že jejich domov bude rozporcován na rekreační byty pro lidi, které místní komunita ani po letech nezná, kteří se nepodílejí na životě obce, a to ani ekonomicky. Vysoké ceny nemovitostí v atraktivním horském regionu zásadně přispívají k nepředání rodinného majetku další generaci. Zájemci o druhé bydlení, kterým se zadařilo a jsou bez finančního limitu, „usnadňují“ rozhodnutí místních lidí, aby místo ponechání chalupy, rodinného domu, pensionu, hotelu či jiné provozovny následníkům raději za „velké“ peníze vše prodali. Nezvládnuté nástupnictví je úzce spojené s největším problémem Krkonoš, tedy vylidňováním. Mladá generace nedostává šanci tu zůstat. S tím je spojený další problém nástupnictví, totiž zásadní nedostatek pracovníků v celém spektru služeb. Jsme svědky, že nedostupnost personálu přiměje provozovatele podnik prodat pro nekomerční rekreační využití a tím zmizí další trvale usazená rodina. Trend ohrožuje základní služby v horách, kam naopak přijíždí stále více hostů v prodlužujících se sezónách. Prosperující hotely problém řeší dovozem personálu na týdenní turnusy z Ostravska a Ústecka. Pro turisty a lyžaře se postupně uzavírají tradiční restaurace, pensiony, hotely i hřebenové boudy. Dětem můžeme jen vyprávět, jak jsme si dávali oběd na Petrovce či Davidově boudě. Přijatelnějším řešením jsou „aparthotely“ s otevřenou službou. Rozšiřují nabídku, udržují zaměstnanost a přinášejí příjmy do obecní pokladny. Zato zeslábá místní komunita ztrácí běžné služby, obchody, lékárny, ordinace lékařů a dentistů, školy. Chápeme nárek majitelů rekreačních bytů, že si musí přivést řemeslníka z padesát kilometrů vzdáleného města nebo že nenajdou nikoho na úklid. Pobaví nás hláška, že jsou tu úklidové služby dražší než v Praze. Na to máme odpověď, že každý nový rekreační apartmán bez komerčního využití problémy prohlubuje a ničí náš region. Tomu přispívá nefunkční legislativa, která nedává obcím nástroje bránit výstavbě domů s „černými okny“ a odmítá výrazné zdanit druhé bydlení. Například v níže zmíněné tyrolské obci Brandenburg platí majitel domu bez trvalého bydliště do obecní kasy rekreační poplatky za každý den v roce bez ohledu na využití nemovitosti. I proto tam mohou radní dělat aktivní bytovou politiku zaměřenou na mladé rodiny i seniory.

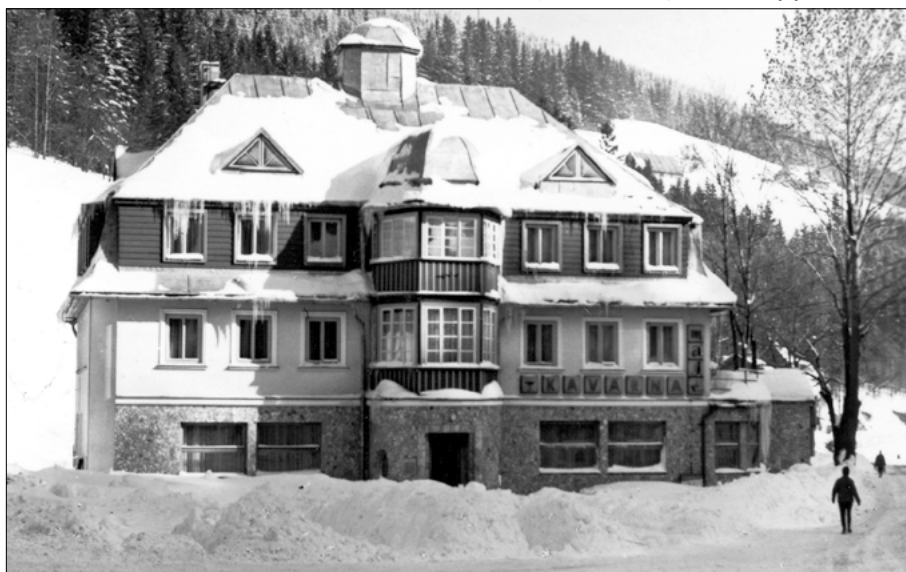
S takovými zkušenostmi si o to více vážíme rezidentů a provozovatelů služeb, kde se následnictví podařilo nebo k tomu směřuje. Vypozorovali jsme, že v rodinách s více dětmi je větší šance, že některé závazek přijme. Pomůže, když jsou zakladatelé připraveni na možnost, že následníci pojmu službu ji-

nak. Neměli by propásnout správný čas pro předání a brzy nástupce motivovat i finančně. Předání celoživotního díla se občas nepodaří i ve vyspělé společnosti bez vykořenění, jakým prošel náš region. O to větší radost mají všichni zúčastnění, když to dobře dopadne. A taky naši účtu. I o tom je toto vydání Veselého výletu.

Tam v Tyrolsku

Při poslední návštěvě horské obce Brandenburg v oblasti Inntalu nás místní přátelé pozvali na večeři do jedné ze dvou restaurací na návsi u kostela. Z Brandenburgu a okolí přišli po roce 1566 do Krkonoš dřevaři a stavitelé klaus, tedy přehrad pro plavení dřeva. Rodiny Buchberger, Hintner, Höring, Marksteiner, Messner, Pfluger a Schwantner s dalšími Alpany založili Malou a Velkou Úpu v rozsahu, jak je známe dnes. Nejen proto je nám tohle místo v Tyrolsku blízké. Minule jsme poseděli v hotelové restauraci starosty Neuwirta, který teď měl zavřeno, protože vdával dceru. Vzala si místního učitele a jistě se nechystají rodnou ves opustit. Naproti je stejně hezký hotel rodiny Ascher, která se jmenuje podle nedaleké osady Aschau. Koncem října byli kromě nás všichni sobotní hosté místní lidé. Ve vedlejší sále slavili křtiny, do restaurace přišli sousedé stejně jako my na večeři, později mladí baueri na pivo. Hned za dveřmi jsme si prohlédli rodokmen rodu Ascher začínající udělením erbu se lvem na červeném poli arcivévodou Maxmiliánem III. roku 1616. Horskou farmu později rozšířenou o pohostinství si předávalo jedenáct zde uvedených generací a my jsme za chvíli poznali další tři generace, které zajišťují současné služby. Obsluhoval nás šéf Armin Ascher a jeho dcera Alina, která již dokončila hotelovou školu. Její bratr Jonas byl na praxi v jiném hotelu. Na závěr se s hosty přišla pozdravit Anneliese Ascher z nejstarší generace. Zeptali jsme se našich přátel, jak tu řeší nástupnictví. Necháпали, že se ptáme na tak samozřejmou věc. Když mají děti, tak je jasné, že službu převezmou. Při pohledu na rodokmen u dveří to opravdu vypadalo jednoduše.

V kavárně Máj na Peckém náměstí nás s noblesou obsluhovali manželé Vaněčkovi, dnes tu vznikají rekreační byty.

Veselý výlet by nevznikl bez našeho okouzlení přírodou a cestovatelské praxe. Na první samostatnou táborovou výpravu jsme se vydali po mém absolvování čtvrté třídy základní školy, bratr Miloš s Petrem Slavičkem měli za sebou první třídu. Vybaveni kudlami, sekyrkou a kotlíkem dědy Josefa zavěšeným nad otevřeným ohněm jsme několik dní ještě se stejnou sestřenicí Janou Machkovou tábořili v Celním lomu v Horních Albeřicích. Dnes je tu chráněná rezervace a kousek odtud i Muzeum Vápenka, které jsme s bratrem dokončili o třiačtyřicet let později. V polovině táboření se na nás přišli podívat rodiče. Objevili se v okamžiku, kdy jsme dovařili krupicovou kaši tak hustou, že nešla vyndat z kotlíku. Jen se zasmáli a odešli domů. To důležité, co nám v dětství dali, byla volnost. Brzy jsme se vydávali na puřáky, čundry, výpravy, později na horolezecké expedice směřující na nejvyšší kopce v různých koutech světa. Komunistický režim nepřál svobodnému cestování, proto jsme dlouho nemohli na Západ a jezdili jen na Východ. Na černo jsme se s přáteli dostali na Kavkaz, Fanské hory, Pamír, dokonce přes Mongolsko a Čínu i do uzavřeného Tibetu a přátelského Nepálu. V létě 1984 po jedné nevydažené túře v Bezengách na ruské straně Kavkazu poprvé padla ironická hláška: „To byl ale veselý výlet.“ Brzy se slovní spojení radosti a putování stalo naším heslem, vydávali jsme se s přáteli na veselé výlety. Touhu vyrazit na cestu, prožít dobrodružství spojené s poznáním máme v sobě dodnes. Vzušuje nás očekávání, co je za ohybem řeky, v dalším údolí, hledání správné cesty, stejně jako pohled na noční nebe vysoko v horách s miliónem hvězd. Zrovna teď jsme se vrátili z měsíčního putování Himálajem.

Když se nám po sametové revoluci otevřel svět, první pořádný veselý výlet směřoval na jaře 1991 do Severní Ameriky. Během pěti měsíců jsme mezi Aljaškou a Arizonou leželi na vysoké hory, slavné skály, poznávali divočinu, města a zajímavé lidi. V Yosemitech se naši parťáci Roman Koula a Martin Minařík vydali do stěny Royal Arches naproti Half Domu a my s Lenkou podnikli přechod horních liduprázdných partií národního parku patřícího do pohoří Sierra Nevada. Moc se nám hodily rady z informačního centra, jak se bránit medvědům. Rozdali si to s námi hned dvakrát. Po návratu do Yosemitekého údolí jsem si vzpomněl, že mi bratr dal telefonní číslo na holku, u které se musíme zastavit, protože podniká zajímavé věci. Susan Shaughnessy (Šanesi) zvedla telefon, nedávné setkání s bráchou si pamatovala a pozvala nás do svého domu v Midpines. Po dlouhé době jsme spali v posteli. Ráno nám Susan ukázala dárné

*Susan Shaughnessy obsluhuje
u svého obchodu The Sierra Escape.*

tábořiště zlatokopů i nejstarší dům ve městě. Odpoledne jsme v sousedním turistickém centru Merced navštívili její obchod se suvenýry. Ptala se na české barevné korálky, které by se hodily k výrobě indiánských šperků. Ze stojanu u dveří nám podala noviny pro turisty, které sama vydávala. Jmenovaly se The Sierra Escape, tedy únik do Sierry, a vycházely v nákladu sto tisíc výtisků vždy na letní a zimní sezónu. A byly zdarma s distribucí v informačních centrech celé oblasti. Jedna část obsahovala tipy na turistické cíle, příběhy místních lidí, pozvánky do muzeí, další díl tvořily reklamy na lokální služby. Prostor měly také informace o národních parcích, jejichž správa vydávání novin spolu se samosprávou finančně podporovala. Susan nám doporučila málo známý termální pramen v prérí pod horami, do kterého jsme se potom i s Romanem a Martinem namočili a děkovali za skvělý tip. S Lenkou jsme netušili, že hlavním přínosem zastávky u Susan bylo poznání The Sierra Escape.

Během triadvaceti tisíc najetých kilometrů po západní straně Severní Ameriky jsme navštívili mnoho informačních center s výběrem tištěných materiálů a se vstřícnými lidmi. Vždy nám dobře poradili a často nasmlouvali k zajímavému cíli, na který bychom sami nepřišli. Stejně služby tehdy v Československu ještě neexistovaly. S takovou zkušeností jsme se vrátili na podzim domů do Krkonoš a celou zimu přemýšleli co podniknout. V Peci pod Sněžkou mezitím město zřídilo v bývalém kadeřnictví informační centrum, které polykalo provozní prostředky a přitom nefungovalo. Neměli tu žádné materiály, děvče z Ostravy neznalo okolí a nemluvil německy. Starosta Milan Vích navrhl, abychom ičko provozovali ve vlastní režii. S poznatkami z Ameriky jsme výzvu přijali. O názvu nebylo pochyb. V provizorních podmínkách jsme v sobotu 6. června 1992 otevřeli informační centrum s velkým nápisem VESELÝ VÝLET. Naše záliba ve výtvarném umění a kreativita přátel přispěla ke vzniku malé galerie v zadní místnosti. Měli jsme štěstí na první spolupracovnice. Renáta Tylšová a Věra Kalábová perfektně znaly rodný kraj pod Sněžkou, měly rády lidi. Obě pocházely ze smíšeného manželství, proto mluvily německy jako česky. Paní Věra celý život pracovala v obchodech a ve službách, její rady si občas připomeneme i dnes. Ještě to léto jsme koupili v Temném Dole u silnice zajímavý historický a taky hodně zničený dům. Za rok se sem z Pece do opravené části přesunulo informační centrum a galerie. Brzy jsme část domu přestavěli na rodinný pension, který tu býval už v 19. století. V létě 1996 Lenka opustila zaměstnání vedoucí stavebního úřadu a plně se začala věnovat provozu Veselého výletu. Za tři roky přibyla hlavní provozovna v novém dřevěném domě, který jsme s bratrem postavili v Peci na Main Street, jak by řekla Susan o hlavní ulici v Midpines. Informační centra, samostatná galerie a obchod s dárky jsou v Peci a v Temném Dole v zajímavém prostředí, ale především zásluhou Lenky je Veselý výlet značkou kvality, pestrosti a vyhledávaným místem, kde se zastaví ročně tisíce hostů. Mně zůstala příprava autorských výstav a tvorba sezónních novin Veselý výlet.

Tři milióny výtisků

Měli jsme zpočátku dilema. Známe dobře rodný kraj pod Sněžkou, ale jak předat informace hostům? K rozhodnutí vydávat vlastní turistické noviny přispěla inspirace z Yosemite. Na jaře 1992 jsem obešel místní radnice. Znal jsem všechny starosty vzešlé z Občanského fóra. Při nedostatku materiálů a turistickém boomu slibili podporu. Hlavně v prvních letech nebylo snadné přesvědčit zastupitelstva měst a obcí, aby přispívala pravidelně na periodikum, jehož obsah nemohou ovlivnit. S dalšími čísly jsme získali jejich důvěru a dnes jsou peníze od samosprávy důležitým zdrojem pro pokrytí nákladů. Zpočátku přispívali více provozovatelé služeb, o kterých jsme psali. Se zlevňováním technologie tisku jsme byli bez reklam při výběru obsahu mnohem svobodnější. Začali jsme dělat tematická vydání například o krkonošské šlechtě, osidlování hor, lyžařích, průmyslových stavbách, výtvarných dílech, hospodaření,

interiérech bud či o fenoménu chalupaření. Od prvního čísla jsme díky pochopení ředitelů národního parku pravidelně věnovali prostor obnově lesů, ochraně přírody a činnosti Správy KRNP s důrazem na její služby hostům. Rádi bychom se k tomu zase vrátili. Zůstává pravidlem, že důležitým sponzorem periodika je samotný Veselý výlet. Přes to všechno nikdy nevíme, jestli právě připravované vydání nebude poslední. V devadesátých letech převládali hosté z Německa, proto až do roku 2004 převyšoval náklad v němčině českou verzi. V prvních letech jsme tiskli čtyřicet tisíc výtisků v německém a dvacet tisíc kusů v českém jazyce. Přitom v archivu nám zbylo jen několik kousků. Od 19. čísla 2002 přibyla na úkor německé verze i polština. Celkem jsme vydali a zdarma v regionu rozdali přes tři milióny a sto tisíc Veselých výletů. Sezónní noviny vydáváme třicet let, proto by mělo být toto zimní číslo už 62. Ovšem v letech 1997, 2001 a 2005 jsme byli na dlouhých horolezeckých výpravách a stihli připravit jen celoroční vydání. V zimě 2021 nebyla kvůli čínskému viru sezóna žádná. Nyní kvůli ruské válce stoupla cena papíru téměř o sto procent, což nás donutilo vynechat letní vydání a v 57. čísle snížit náklad a opustit polskou verzi. Věříme, že s pomocí podporovatelů sezónních novin těžkou dobu překonáme.

Na jaře 1992 jsme měli představu o obsahu, názvu titulu, ale žádné vydavatelské znalosti. Pomohli přátelé. První redaktor svobodných Krkonošských novin Vladimír Kaláb mě naučil dělat špič, tedy maketu, a také vysadil první číslo. Výtvarník a litograf Zdeněk Petira navrhl logo. Spolu s dalšími členy Úpického výtvarného kroužku Květou Krhánkovou a Stanislavem Špeldou vytvořili stovky ilustrací. Květa urovnala zpočátku rozhárané uspořádání a dala novinám ustálenou grafickou podobu. Rádi vzpomínáme na společné redakce a výjezdy, které skončily až s digitalizací. Také s překladateli Hansem-Jürgenem Warsowem a Andrzejem Magalou se už tolik nevidíme, protože materiály putují po síti. Od 2. čísla vzniká sazba v tiskárně našeho blízkého kamaráda Oldřicha Šlegra v Úpici. Tam jsem u počítače pečlivého Aleše Heflejše strávil stovky příjemných hodin. Většinou mojí chybou vzniká sazba na poslední chvíli a zásluhou Aleše vždy zvítězíme. Hlavně zpočátku bychom se neobešli bez korektorské práce redaktorky Věry Pokorné. Jsem autorem všech nepodepsaných textů a teta Věra mě učila dávat slovíčka k sobě, aby text plynul: „Proč máš v té větě dvě slovesa?“ Nejprve jsme si posílali texty poštou, někdy jsem k ní zajel do Prahy. Potom pomohly mailly a hlavně skype, kdy jsme mohli nerušeně probírat jednotlivé články. Naposledy pro 37. vydání, kdy se Věra najednou během hovoru odmlčela. Nereagovala ani na volání, tak jsem zalarmoval rodinu. Bohužel mrtvice byla silná a lékaři už nemohli pomoci. Protože měla ráda legraci a jako studovaná herečka i dramata, troufnu si napsat: Naše drahá teta za Veselý výlet položila život. V posledních deseti letech je spolehlivou korektorkou Eva Hrubá. Sice není naše teta, přesto svou práci dělá nezištně. Ze spoluautorů musíme poděkovat především Antoninovi Tichému. Jeho košaté věty maximálně upřesňují každý detail. Máme jistotu, že nevypustí neověřenou informaci. I proto je vždy prvním čtenářem dokončené sazby, aby nás upozornil na případné chyby. Navíc, s Toníkem je radost posedět a probírat „krkonošské historické drby“.

S kůží na (český a německý) trh

V květnu 2006 jsme coby zástupci Veselého výletu dostali s Lenkou pozvánku od německého Spolku Adalberta Stiftera připravit v Mnichově přednášku o Krkonoších. Sídlo neziskové organizace úspěšně se zasazující o narovnání česko-německých

vztahů je ve spolkovém domě spolu se sudetoněmeckým Landsmannschaftem, muzeem, knihovnou a dalšími spolky. Přišli lidé s vazbou na starý domov. Jeden pán se po chvíli zvedl a odešel se slovy, že nebude poslouchat českou propagandu. Neunesl úvodní pasáž, ve které na příkladu naší rodiny vysvětlujeme, proč je složité psát na téma Sudetští Němci. Nad promítanými obrázky jsme s dokonalým simultánním překladem vyprávěli, že Lenčin děda Karel Nepokoj se po okupaci naší země zapojil ve Dvoře Králové do odbojové organizace Obrana národa. V lednu 1940 ho gestapo zatklo a jeden český udavač prozradil i skryš zbraní zakopaných na zahradě. Po třech letech ve vězení byl ve Stuttgartu odsouzen k trestu smrti se stodenním odkladem. Děda Karel zemřel pod gilotinou 1. června 1943. Týden po vyhlazení obce Lidice v červnu 1942 probíhala v Malých Svatoňovicích razie s cílem dopadnout jednoho z parašutistů výsadku Silver A. Podílel se na atentátu echt nacisty Reinharda Heydricha provedeného v Praze 27. května. Náš děda Stanislav Špelda byl důlním ve zdejších kamenouhelných dolech. Němečtí vojáci a policie se při prolézání jámy pokusili „najít“ jimi ukryté výbušniny, ale děda s dalšími horníky je stále sledoval a včas upozornil: „Tady jste si něco zapomněli.“ Tehdy se jedinkrát vrátil ze směny neumytý a ve fáračkách. Večer, nejspíš 17. června 1942, přivedl ke Špeldům učitel Josef Schejbal pronásledovaného radistu Jiřího „Tolara“ Potůčka, aby ho schovali v králíkárně. Děda i učitel byli bratři Sokolové, i proto Stanislav přijal obrovské riziko a o Tolara se na čas postaral. Naposledy viděla živého učitele Josefa Schejbala jeho manželka Vlasta v úřadovně gestapa na Zámečku v Pardubicích. Později naši babičce Jarmile Špeldové vyprávěla, jak během mučení jejímu šestatřicetiletému manželovi zbělely vlasy. Přesto nikoho neprozradil, ani úkryt Tolara v jedné králíkárně. O týden později kvůli pomoci příslušníkovi československé zahraniční armády v Anglii Jiřímu Potůčkovi Němci vypálili a vyvraždili osadu Ležáky. Děda Stanislav zemřel mladý v roce 1945 a my o dvacet let později poznali nevlastního dědu Miroslava Koblasu z Kostelce nad Orlicí. Jako student vysoké školy v Praze zažil v listopadu 1939 razii na vysokoškolské koleji a byl mezi prvními nasazenými na nucené práce v Německu. S mladými Francouzi vyráběli bedýnky pro munic, ale po jednom náletu utekl domů. Na poslední zastávce před Kostelcem jej po udání Čecha vytáhla policie z vlaku a jako uprchlého pracovníka zavřela do vězení. Maminku viděl po letech až na konci války. Děda Josef Klimeš prožil v uniformě mobilizaci v roce 1938 i její neslavný konec. Na jaře 1945 se

Máme v paměti vlastenectví našich dědů
Stanislava Špeldy (1907–1945) a Karla Nepokoj (1904–1943).

přidal k partyzánům a zažil napjaté chvíle v okolí Humpolce. Jeho bratr Bohouš byl vězněn a při vzpomínkách ani po mnoha letech nedokázal Němcům krivdy odpustit. Babička Josefa Klimešová vždy plakala, když vzpomínala na svou nejlepší kamarádku, která kvůli židovskému původu zemřela ve vyhlazovacím táboře. Takové a další rodinné příběhy nám vyprávěli naši prarodiče a rodiče.

Při psaní o historii kraje pod Sněžkou se nemůžeme a nechceme vyhnout tématu českých Němců, kteří založili sídla a přeměnili divočinu na Krkonoše, jak je známe. Do roku 1918 se v údolí horní Úpy a Labe mluvilo výhradně německy. My osobně jsme první Sudetské Němce poznali mezi spolužáky v základní škole v Horním Maršově a Lenka v Žaclěři. Dodnes jsou našimi blízkými přáteli. Jejich rodiče a prarodiče tu zůstali jako potřební pracovníci v lese, v dolech, ve fabrikách a stali se prospěšnými občany Československa. Některé z nich jsme dobře poznali a vyslechli příběhy „z té druhé strany“. Jejich osudy se objevily v článcích Veselého výletu o životě boudařů, hospodářů, dřevařů, nosičů na Sněžku i propagátorů Krkonoš. Několikrát jsme se za to dočkali označení zaprodanci Landsmannschaftu. Jeden příklad. Veselý výlet přispěl ke vzniku zatím nepřekonané výpovědi českého Němce z Krkonoš Friedricha Kneifela v dokumentu Jakou řečí mluví Pánbůh (2001). Několikrát reprizovaný hodinový film vzbudil velký zájem i emoce. Třeba Friedrichova hláška při popisování své šikany, ztráty občanských práv a majetku: „Beneš byl svině a Gottwald ještě větší“, vyvolala u řady diváků silnou odezvu. Do redakce Veselého výletu, České televize a k rukám režiséra Pavla Štingla přišlo několik většinou anonymních dopisů označujících nás jako zaprodance spolené s Němci, nejčastěji doplněné zvoláním: „A co Lidice?“ Přitom ve stejné době Pavel Štingl pracoval na oceněném novém muzeu v Lidicích a točil dokumentární film o tragickém osudu rodiny Josefa Horáka, pilota RAF ze známého Horákovského statku. Také se ví, že Štinglova židovská rodina byla nacisty téměř vyhlazena, což se promítlo nejen do jeho filmové tvorby. Stejně jako ten pán v Mnichově v květnu 2006 nechtěl někteří lidé slyšet o utrpení „té druhé strany“. Nejde pominout, co Češi způsobili vraždami, konfiskacemi a vyhnáním téměř tří milionů Němců po skončení jejich naštěstí prohrané války. Mnozí už víme, že uplatnění kolektivní viny poškodilo hlavně naši zemi. Vyčítáme našim předkům, že neroztřídili starousedlíky podle provinění a nenechali tu část původní komunity. Dodnes jsme se s vykořeněním pohraničí nedokázali vyrovnat. Dokladem jsou vyhlazená krkonošská sídla, majetkový chaos, zaniklé továrny a zchátralá kulturní krajina. Vážme si vlastenců, jaké jsme měli i v naší rodině, ale varujeme před vlastenčením. I to jsme se naučili při tvorbě Veselého výletu.

Přátelé Veselého výletu

Díky Veselému výletu jsme z blízka poznali mnohé starousedlíky, výtvarníky, sportovce, hosty pensionu i dodavatele autorských dáreků. Velmi

blízkým přítelem byl Alexander Czernin-Morzin. Dvě světové války zabránily, aby jako nejstarší v rodové linii spravoval krkonošské panství rozkládající se mezi Labským dolem na západě a Rýchorami na východě (VV 10/1997). Jeho strýc Josef Czernin-Kinský nám zprostředkoval informace o životě šlechtické rodiny v Krkonoších. Čestný občan obce Horní Maršov přispěl na obnovu zvonů a starého kostela. Zítřka (16. 6. 2022) mu budeme gratulovat k oslavě sto druhých narozenin (VV 34/2010). Po přečtení 7. vydání sezónních novin v létě 1995 s povídáním o osvětleném šlechtici Bertholdu Aichelburgovi se ve Veselém výletu v Temném Dole objevil historik Vladimír Aichelburg z Vídně. Díky jemu známe podrobně pohnutý Bertholdův život, navíc Vladimír pomohl při obnově jeho památníku v podobě lesního hrádku Aichelburg (VV 10/1997). Hans Pohl s manželkou Ingrid nás zavedli do provozu bud na Sněžce, které jejich rodina vlastnila v letech 1875 až 1945. Byli jsme s Hansem i při jeho poslední návštěvě Sněžky v květnu 2009 (VV 50/2018). Hostem našeho pensionu bývá Klaus Richter. Jeho příbuzní provozovali boudy na Růžohorkách, hotel v osadě Zelený Potok, on se narodil v hostinci na náměstí v Maršově. Kvůli jejich atraktivnímu domu se s maminkou Marií a dědou Emilem Richterem ocitli v divokém odsunu 30. července 1945. Několikadenní pouť do neznáma nám s nadhledem detailně popsal (VV 43/2015). Brzy po otevření infocentra v Peci v létě 1992 přijel na mopedu Petr Rýgr a nabídl k prodeji precizně omalované cinové figurky malého a většího Krkonoše. Brzy jsme poznali Petrovu kreativitu. Spolu s manželkou Evou založili skvělé místo pro setkávání Rodinný výčep v malé obci Přibyslav u Nového Města nad Metují. Tam jsme poznali desítky zajímavých tvůrčích lidí na výstavách, koncertech, divadelních i filmových představeních a při milém povídání. Někteří potom vystavovali i v galerii v Peci. Fotograf Jiří Havel nám poskytl titulní fotografii na první vydání Veselého výletu (VV 1/1992). Výjimečný autor snímků z Krkonoš, kterým se snaží vyrovnat řada jeho následovníků, měl v naší galerii výstavu v letech 2000, 2014 a naposledy 2020 k příležitosti vydání zatím jeho poslední publikace. To jsou vždy chvíle, kdy si klasika české krajinářské fotografie užijeme (přítel Veselého výletu Jiří Havel zemřel ve státní svátek 28. října 2022 a kniha vydaná ústavem Paměť Krkonoš zůstane poslední, na které pracoval). Příběh Jirky a dalších přátel spojených s Veselým výletem Lenka použila pro diář Můj veselý výlet rokem 2023. Ještě je i s Jiřího knihou v prodeji.

Veselý výlet výrazně přispěl publicistikou, vytvořením kontaktů, velkou sbírkou dokumentů a fotografií k založení neziskové organizace Paměť Krkonoš. Tým s převahou mladých lidí profesionálně zpracovává pro široký okruh zájemců téma historie našich hor nejen v databázi Archa Krkonoš. I proto rozhodnutí vydat se před třiceti lety na tenhle veselý výlet stálo za to. -pk-

Text z 15. června 2022 vznikl pro letní vydání Veselého výletu, které kvůli nedostatku finanční podpory mohlo vyjít až nyní.

VESELY VÝLET®

ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Eva Hrubá, fotografie: Jan Bartoniček, František Hanuš, Bohdan Holomíček, Pavel Klimeš, Ctibor Košťál, Věra Pokorná a archiv vydavatelů, sazba: Tisk Ofset a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsow, uzávěrka: 8. 12. 2022, náklad: 40.000 kusů, z toho 25.000 kusů v české a 15.000 v německé verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 58/léto 2023) poštou, pošlete spolu s adresou 50 Kč, jste-li z České republiky, nebo 200 Kč, jste-li v cizině, nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

Maršov 1971

Od dětství jsme s naší partou poznávali kraj pod Sněžkou.

Shisha Pangma 2005

Bez čundrů na nejvyšší hory světa by nevznikl Veselý výlet.

Pec 1993

Výtvarníci Standa Špelda, Květa Krhánková a Zdeněk Petrák tvoří ilustrace.

Pec 1998

Autorská architektura infocentra s galerií v Peci.

Otevření informačního centra s galerií v Temném Dole v listopadu 1993.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE – SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30–17.30 (v hlavní sezóně do 18.00)

Třicet let s Veselým výletem

při obnově kulturního dědictví, stavbě a provozu informačních center, na autorských výstavách, v redakci sezónních novin a při setkávání s přáteli.

